

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike. — Inzerati: do 30 petič 4 2 D, do 100 vrst 32 D 50 p, večji inzerati petič vrsta 4 D; notice, poslane, izjave, reklame, predklic beseda 1 D. — Popust po dogovoru. — Inzeratni davki posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D.

Spravništvo: Knaflcova ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.
Uredništvo: Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poštnina plačana v gotovini.

Podlaga ljudskega preroda.

Z vsiljivostjo, ki ni znak skromne intelektualnosti in iskrivega prepričanja je začel v poslednjem času »Slovenec« govoriti o vprašanju ljudskega preroda in ga osvetljevali z ekskluzivno klerikalne strani, trdeč pri tem, da je edinozveličavni nauk slovenski klerikalizem ter da so manjvredni in vsebinsko prazni napredni politični in kulturni programi. Mi bi na take članke ne reagirali, da nam problem ljudskega preroda sam ni pri srcu in ako ne bi upoštevali, da z debato o tem problemu rešujemo pravzaprav centralno zadevo našega javnega življenja. Vprašanje ljudskega preroda pa ne postavljamo zgolj individualistično, osebno, marveč v prvi vrsti kolektivno, z ozirom na največjo dobrobo na naš narod, na našo državo. Radi te dobrine moramo predoditi ljudstvo, moramo ozdraviti narod, moramo pripraviti gospodarske, socialne, moralne in duševne temelje, ki bodo odgovarjali našim stremiljem glede Jugoslavije. Ni države brez zdravega naroda, ni napredka, političnega in gospodarskega, brez moralnega preroda ljudstva, tega glavnega činitelja vsake države in torej tudi Jugoslavije.

V vprašanju ljudskega preroda nasprotujemo metodam slovenskega klerikalizma. Klerikalizem je imel 30letno, naravnost eksperimentalno priliko, da dokaže svoje preroditeljne moči in smernice. Nad 30 let je obvladal večino slovenskega ljudstva in vendar ne more trditi, da bi bil to ljudstvo na temelju svoje preroditeljne ideje kakorkoli poboljšal ali da bi bil ljudstvo tako ozdravil, kakor oznanjajo nekromni hvalivci današnje klerikalne politike.

Nadalje je še zmotno, ako trdi »Slovenec«, da je ljudski prerod mogoč samo na klerikalni podlagi. Če bi držala klerikalna trditev, potem bi bil prerod pravoslavnega ljudstva, prerod mohamedanskega življa v naši državi, protestantov itd. nemogoč, vsi ti državljani bi morali čakati na dobo, ko bi do njih dospel slovenski klerikalizem ter oznanil svoje preroditeljne ideje.

Podlaga ljudskega preroda je povsem drugačnega značaja, kakor si jo predstavlja naš klerikalizem. Ljudski prerod je prvič vprašanje telesne vzgoje. Problem telesne vzgoje in zdravstva je pa strokoven problem zdravniške vede, identičen za vsa ljudstva in za vsa verstva in se lahko aplicira na vsa kulturna izpovedanja.

Drugič je vprašanje ljudskega preroda problem srčne izomike in strokovnega šolstva, s katerim se ljudje pripravljajo na življenje in na borbo za eksistenco. Tudi to je strokovno vprašanje, ki se rešuje za vsa verstva enakomerno, identično.

Tretjič je problem ljudskega preroda vprašanje pravega gospodarskega razvoja. Tudi to vprašanje preroda je strogo strokovno in ga zanesljivo ne bodo reševala verstva, pač pa gospodarska zgodovina in veda v zvezi z občečloveškimi stremiljenji po enakosti in skupnem blagostanju.

Nadalje je problem ljudskega preroda vprašanje občenarodnega življenja in delovanja po smernicah enega vzvišenega državnega ideala. V tem oziru niti cerkev, niti evangeli ne poznata samo enega »katoliškega« državnega ideala, o katerem bi lahko rekli, da se samo ž njim da doseči ljudska blaginja in prerod naroda.

Prerod je sploh vprašanje podrobne dela in nikdar velikih besedi. Dajte pametne protialkoholne zakone, dajte vestno zdravstveno politiko, boljše pedagogiko, temeljitejšo šole, širši kmetijski pouk, socialno zakonodajo, boljše prometne zveze, industrijo, nepristransko razvito sodstvo, vestno državno upravo, splošno državno in človeške ideale, pa bomo ustvarjali ljudski prerod in ga dejansko uresničevali. Vse drugo, zlasti pa takozvani klerikalizem, ki v bistvu ni drugo, kakor snovanje laživerskonavdihnenih orga-

Federativna ali avtonomno-decentralistična ureditev države?

Optimizem vlade in vladnih strank. — Bodoče volitve v znamenju revizije ustave.

— Beograd, 26. septembra. (Izv.) Mladni krogi so zdaj trdno prepričani, da je inicijativa in odločilni vpliv na nadaljnji razvoj političnih dogodkov v njihovih rokah. Računajo s popolnim uspehom vlade in stabilizacijo njenega položaja. Preorijentacija Radića in H. R. S. S. je gotova stvar in zadnji oficijelni komuniké HRSS pomenja značilen korak naprej k ureditvi medsebojnih odnosov. Ministrski predsednik Ljuba Davidović v vladnem organu, »Pravdi«, izjavlja, da je popolnoma zadovoljen ter da je položaj njegove vlade čvrst in zanesljiv. Vsi eventualni sporni problemi se uredijo v sporazumu s krono. Notranji minister ali pa ministrski predsednik odputuje danes zvečer ali jutri v Belje, da informira kralja o položaju. V ponedeljek bodo po zadržanju vladnih krogov podpisani ukazi o imenovanju ministrov HRSS, ki takoj prišejo kralju.

V nekaterih političnih krogih tudi podčrtavajo, da preide vlada takoj po vstopu radićevcev k fiksiranju definitivnega sporazuma, glede katerega je med vlado in HRSS že doseženo na-

čelno soglasje. Po sklenjenem sporazumu imajo slediti po zadržanju vladnih krogov volitve, ki naj bi se vršile pod gesli: »Odobritev sporazuma od strani naroda samega in revizija ustave.« Po informacijah našega dopisnika se izvrši sporazum pod pogojem revizije sedanje državne ureditve v duhu avtonomno-decentralistične državne uprave, kar se more izvršiti le z revizijo ustave. Vse vladne stranke nastopijo pri bodočih volitvah z ednim geslom: Revizija ustave!

— Beograd, 26. septembra. (Izv. Ob 12.) Po poročilih iz Zagreba je blokaški tisk v presoji notranje-političnega položaja zelo optimističen in napoveduje izredne politične dogodke, ki se odigrajo v najkrajšem času. Po zadržanju tega tiska je že izvršena formulacija temeljnih vprašanj. Pogajanja med HRSS in vlado so tako zelo napredovala, da je prišlo vprašanje v odločilno fazo. Nekateri krogi so nasprotno še vedno prepričani, da ni še izumljena formula, ki bi spojila federativni princip HRSS z decentralističnimi tendencami vlade Ljube Davidovića.

Kralj se sestane s Stjepanom Radićem?

Senzacionalne vesti iz Zagreba. — Ministri HRSS pripravljeni priseči kralju.

— Beograd, 26. sept. (Izv. Ob 12.) Danes dopoldne so prispela iz Zagreba telefonska poročila naravnost senzacionalne vsebine. Zagrebška poročila, izvirajoča iz krogov HRSS in Hrvatske zajednice, naglašajo, da so vsa aktualna vprašanja glede sporazuma razjasnjena in da hrvatski politiki, uvažujoč misijo notranjega ministra Nastasa Petrovića, njega položaj v vladi in njegova razmerja do vladarja samega, s sigurnostjo računajo na skorajšnji sestanek Nj. Vel. kralja Aleksandra s Stjepanom Radićem. O tem sestanku se je zadnje dni v Beogradu mnogo govorilo. Politični krogi smatrajo ta sestanek za verjeten.

Zagrebška poročila dalje vele, da novoimenovani štirje ministri, odposlani od HRSS v vlado, brez vsake rezerve lojalno prisežejo Nj. Vel. kralju. HRSS stoji na stališču, da morajo ministri kot funkcionarji naroda odkri-

to in jasno kralju poročati o vseh dogodkih ter mu dajati iskrene nasvete.

Glavni pogoj za vstop v vlado je preureditev notranje uprave. Make-donski problem je smatrati kot upravno vprašanje, ki se ima v tem smislu tudi rešiti.

— Zagreb, 26. sept. (Izv.) Današnji »Jutarnji list« priobčuje na uvodnem mestu nekaj komentar k zadnjemu komunikéju HRSS ter ga zaključuje doslovno tako-le:

G. Radić je večkrat naglašal načelo o angleški monarhiji, kar je tudi izraženo v komunikéju, ter je pristavil, da se drugi ustavni faktor nikakor ne sme bati kakega napada od strani Hrvatov.

Po teh razgovorih moremo verjeti, da ni daleč čas, ko kralj stopi v direkten stik s hrvatskimi zastopniki naroda in v prvi vrsti s predsednikom HRSS Stjepanom Radićem.

Jugoslovensko-italijanska konferenca v Benetkah.

Program konference. — Imenovanje naše delegacije.

— Beograd, 26. septembra. (Izv.) Po oficijelnem obvestilu zunanjega ministristva se prične dne 2. oktobra v Benetkah jugoslovensko-italijanska konferenca, ki ima rešiti nekatera načelna in lokalna sporna vprašanja, izvirajoča osobito iz reškega sporazuma, sklenjenega meseca januarja v Rimu. V diplomatskih krogih govore tudi o možnosti, da se ob tej priliki sestane ministrski predsednik Mussolini in zunanji minister dr. Voja Marinković. Zunanje ministristvo je zbralo že ves za to konferenco potrebni material. Zunanje ministristvo je te dni iz Rima prelo delovni program, ki vsebuje te-le točke:

1. teritorijalna vprašanja, ki še niso rešena, s posebnim ozirom na Reko,

nizacij, telovadnih, orlovskih, kongregacijskih in drugih za čisto osebno utemeljene programe klerikalnih voditeljev, ne more nikdar načeti pravega vprašanja ljudskega preroda, kvečjemu, da dela v smislu čisto strokovnih problemov, katere smo nanizali zgoraj in ki jih smatramo za edine konkretne voditelje k boljši ljudski bodočnosti. Še enkrat: vera nima s temi stvarmi nobenega stika, saj je nauk o odnosu Boga, o zvezi človeške duše z večnostjo. Njej gre za srečo v večnosti, ljudski prerod pa se tiče sreče tuzemskega življenja!

2. ugotovitev tečaja za dolgove v avstro-ogrskih kronah, bančna in hranilnična vprašanja, plačilo raznih hranilnih vlog,

3. ugotovitev rednih in izrednih rekvizicij,

4. posebna reška vprašanja,

5. razdelitev arhivov, poročil sodnih in policijskih oblasti, ki se nanašajo na občine, pripadajoče oz. pridružene Sušaku in Kastvu,

6. vprašanje dvolastnikov oz. ureditev občinskih posestev na jugoslovenskem ozemlju,

7. javna varnostna služba Jugoslavije na reškem ozemlju, tekoči procesi, pobiranje davkov in doklad do časa aneksije novih ozemelj, državni in občinski dolgovi Reke, općinsko vprašanje in vprašanje narodnih manjšin na Reki.

Delegacija, ki se udeležuje konference v Benetkah, je že imenovana. Za predsednika je nominiran dr. Otokar Rybář, načelnik oddelka za izvedbo mednarodnih pogodb v zunanjem ministristvu. Za člana delegacije sta imenovana univ. prof. v Zagrebu dr. Silovici in odvjetnik na Reki dr. Avrei Figatner. Kot izvedenci in strokovnjaki so odposlani v Benetke: dr. Janako Hacin, podravatelj Prve hrvatske štedionice, Gjoka Hadži, tajnik državnega arhiva in ing. hidrotehničnega ravnanjstva na Reki Bouša. Delegacija odputuje prihodnji ponedeljek v Benetke.

Graditev Jadranske železnice.

Vladne koncesije banki Blair & Co.

— Beograd, 26. septembra. (Izv.) Finančno ministristvo je snoči izdalo kratko uradno poročilo o izplačilu posojilnega obroka v znesku 3 milijonov dolarjev. Poročilo veli:

Vlada je definitivno izročila bančni tvrdki Blair & Co. v New Yorku 6% bone. Ta znesek je namenjen za zgradbo že započeti železniški prog. Emisija, ki je bila izvršena v New Yorku, je popolnoma uspešna. Istočasno je vlada dala tvrdki Blair & Co. pogodno pravo opcije za nadaljnjih 2 milijonov za slučaj, da bi vlada potrebovala ta znesek za zgraditev železniških prog.

Pogodba o graditvi Jadranske železnice je podaljšana do 31. marca 1925. Vlada predloži narodni skupščini načrt zakona o definitivni trasi te proge.

Aretacija jugoslovenskega novinarja v Sofiji.

Intervencija sofijskega poslanstva. — Protest JNU.

— Beograd, 26. septembra. (Izv.) Iz Caribroda je včeraj popoldne prešlo »Vreme« kratko poročilo, da je sofijska policija prišla in zaprla njegovega posebnega poročevalca, urednika Bruna Herenda, rodom iz Dalmacije. Do snoči se ni moglo ničesar doznanati o njegovi usodi. Toliko je gotovo, da je Herenda bil odveden v policijske zapore. Vest je v Beogradu vzbudila precejšnjo senzacijo. Pravi motivi njegove aretacije še niso popolnoma znani.

— Beograd, 26. septembra. (Izv.) novinarskih vrstah je vzbudila živahne komentarje sofijska vest o aretaciji jugoslovenskega novinarja Herende. Po nekaterih poročilih je bil Herenda aretirán ravno v trenutku, ko je hotel na kolodvoru oddati svojemu zaupniku posebno poročila o položaju na Bolgarskem, naslovljena na »Vreme«. Po poročilih iz Sofije je včeraj radi odstopnosti našega poslanika Milana Radića posetil poslovni odpravnik Milivoj Milković bolgarskega zunanjega ministra ter protestiral proti aretaciji našega novinarja, zahtevajoč obenem njegovo izpustitev. Generalno tajništvo JNU je poslalo bolgarskemu novinar. društvu odločen protest, proseč obenem za kolegijsko intervencijo v prilog aretiranemu novinarju. Za slučaj, da bi ta intervencija ostala brez uspeha, je JNU sklenilo zaprositi mednarodni novinarski sindikat v Parizu za pomoč.

Aretacijo novinarja Herende spravljajo politični krogi v zvezo z različnimi poročili, ki so bila v Beogradu razširjena o dogodkih na Bolgarskem. Ba je je sofijska policija aretirala novinarja zato, ker je širil vesti o atentatu na carja Borisa.

Reparacijski delež Jugoslavije.

— Beograd, 26. septembra. (Izv.) Glede našega reparacijskega deleža je izdalo zunanje ministristvo kratko obvestilo z ozirom na poročila beogradške tiska, da je bil naš kraljevini za leto 1924. določen reparacijski kontingent v znesku 40 milijonov zlatih mark. Definitivno še ni ugotovljeno, koliki delež bo priznan naši kraljevini iz ene milijarde zlatih mark, ki jih ima Nemčija na podlagi Dawesovega načrta za plačati zaveznikom in udruženim državam v času od 1. septembra do 1. septembra 1925. Do danes je Nemčija plačala na račun anuitete za leto 1924/25 samo eno dvanajstino. Iz te dvanajstine je reparacijska komisija 2. septembra t. l. določila naši kraljevini znesek 3.375.000 zlatih mark.

RAZPRAVA O CARINSKI TARIFI.

— Beograd, 26. septembra. (Izv.) Na včerajšnji seji je ministrski svet sklenil, da na seji v ponedeljek definitivno razpravlja o avtonomni carinski tarifi.

RUSIJA ZA REVIZIJO MIROVNIH POGODB.

— Dunaj, 26. sept. (Izv.) Današnja »Neue Freie Presse« je objavila daljši intervju s sovjetskim zastopnikom v Londonu Rakovskim, ki je med drugim izjavil:

Sovjetska vlada pozdravlja vsak resni poskus splošnega razoroženja. Sprejme najradikalnejše predloge. Ti morajo biti sprejeti in odobreni od vseh ostalih držav. Za ohranitev evropskega miru smatra sovjetska vlada kot najboljši sredstvo revizijo mirovnihih pogodb. Dokler te mirovne pogodbe obstojajo in dokler je radi njih del Evrope obsojen za polonijo ostalega dela, dotlej je smešno govoriti o kaki splošni varnosti.

Borzna poročila.

Ljubljanska borza.

LESNI TRG.

Trami, merkantilno tesani, 5 m dolžine, 16/12 cm, fco. meja, 3 vag., denar 418, blago 425, zaključki 418; trami, merkantilno tesani, 7 m dolžine, 19/24, 1 vag., denar 418, blago 425, zaključki 418; remeljni, 4—5 m, 8/10 centim., 1 vag., denar 804, blago 812, zaključki 804; letve, 3—4 m, 3/5 cm, 1 vag., denar 636, blago 640, zaključki 636; hrastovi ploti I, 3, 5, 6, 8, fco. Ljubljana, denar 1500; drva, bukova, suha, 1 m dolžine, fco. nakladna postaja, denar 2650; ogilje la, vilano, fco. meja, denar 113.

ZITNI TRG.

Pšenica, domača, fco. Ljubljana, blago 370; pšenica, bačka, fco. bačka postaja, blago 360; koruza, bačka, fco. bačka postaja, blago 285; koruza, umetno sušena, fco. slov. postaja, blago 28750; oves, bački, fco. bačka postaja, blago 270.

OSTALO BLAGO.

Suše gobe, srednje den. 60; fižol ribničan, fco. Ljubljana orig. den. 500; fižol ribničan, b/n, fco. Postojna, čistšen bl. 650; fižol koks, orig. fco. Ljubljana den. 450; fižol koks, z roko izbran, fco. Ljubljana den. 550; fižol mandolon, z roko izbran, fco. Ljubljana den. 350; laneno seme, par. Ljubljana den. 685; konoplje, mandž., b/n, fco. Ljubljana bl. 880; brinje, hrvatsko, fco. Karlovac bl. 250; repica divja, fco. slav. post. bl. 255; la garant., banat., čista, svinjska mast, mag. Ljubljana, za kg bl. 35; la soljena, samo hrbt. slanina, mag. Ljubljana, za kg bl. 34; la prekajena slanina, mag. Ljubljana, za kg bl. 36; krompir, uzančni, fco. naklad. postaja, dob. oktober, 10 vag. den. 130; bl. 135, zaklj. 130.

EFEKTI.

2½% drž. renta za vojno škodo — Celjska posojilnica 210. Ljubljanska kreditna banka 225—235—235, Merkantilna banka 123—130, Prva hrv. šted. 916, Strojne tov. in liv 148—156, Trboveljska premogokop dr. — Združene papirnice 123, 4½% kom. zad. dež. bke 90.

Zagrebska borza.

ZAGREBSKA BORZA.

Dne 26. septembra. Sprejeto ob 13.

Devize: Curih 13.65—13.75, Pariz 381.50—386.50, Praga 215.50—218.50, New York 71.20—72.20, London 321.50—324.50, Trst 315.20—318.20, Dunaj 0.10075—0.10275. Valute: dolar 70½—71½, lira —, 316.

Efekti: 7% invest. pos. 1921. 63—64, 2½% drž. renta za ratnu štetu 113—115, Ljubljanska kreditna 220—240, Centralna banka 29—30, Hrv. esk. banka 108—110, Kreditna banka Zgb. 112—120, Hipotek. banka 57—58, Jugobanka 105—107, Praštadion 915—917, Slavenska banka 95, Eksploatacija 100—102.50, Drava d. d. Osijek 225—250, Sečerana, Osijek 875—900, Isis d. d. 63, Nihag 84, Gutman 825—870, Slavets 220, Slavonija 73—76, Strojne tov. 150, Trboveljska 415, Večve 135.

INOZEMSKÉ BORZE.

— Curih, 26. sept. Današnja borza: Beograd 7.40, Praga 15.75, Newyork 525.25, London 23.49, Pariz 27.65, Milan 23.07 Berlin 1.25, Dunaj 0.007410.

— Trst, 26. sept. Predborza: Beograd 31.65—31.75, London 101.80—101.90, Pariz 120.20—120.50, Newyork 22.70—22.775, Curih 423—434, Praga 68.10—68.40.

— Dunaj, 25. sept. Devize: Beograd 990—994, London 317.500—318.500, Milan 3114—3126, Newyork 70.935—71.185, Pariz 3757—3773, Praga 2125—2135, Curih 13.495—13.545. — Valute: dolar 70.460—70.860, dinar 986—992, lira 3100—3120, češka krona 2112—2128.

FINANČNI ODBOR ODKLONIL PROMETNEMU MINISTRU KREDITE.

— Beograd, 26. avgusta. (Izv.) Finančni odbor je na včerajšnji seji razpravljal o kreditih v znesku 140 milijonov dinarjev, ki jih je zahteval sedanji prometni minister prof. Sušnik za popravilo različnih železniških prog. Se je finančnega odbora so tajne in listi priobčujoče le poročila na podlagi informacij, ki jih dajo posamezni člani odbora zastonjnim tiska. Na včerajšnji seji je po zatrdilu nekaterih parlamentarcev imel nekak eksponat o prometu sedanji minister Sušnik. Najprej je navajal, koliko je treba popraviti vagonov. Popravila vagonov so se doslej izvajala v privatnih tovarnah, ne pa v delavnicah državnih železnic. Po pravi je treba nad 12.000 vagonov. Kakor običajno, je prof. Sušnik ostro grajal prometno politiko prejšnjih vlad, vsled česar so mu člani opozicije odločno ugovarjali. Končno je izjavil, da ima prometno ministertvo okoli 500 milijonov dolga in to največ v inozemstvu. Ta dolg namerava prometni minister poplačati iz dohodkov državnih železnic. Prometni minister je končno zahteval, da mu odbor odobri gorenji kredit. Opozicija je v svoji kritiki še danje prometne politike izjavila, da bo kompaktno glasovala proti zahtevanim kreditom, ker ne goji nikakega zaupanja do vlade. Krediti prometnega ministra so bili odklonjeni s 16 proti 15 glasovom. Finančni odbor je nato zaključil svoje zasedanje.

TESNEJŠA ZVEZA NASLEDSTVENIH DRŽAV.

— Praga, 26. sept. (Izv.) Neka časopisna korespondenca javlja, da se načrt o tesnejšem sodelovanju avstro-ogrskih nasledstvenih držav v bistvu krije z nazori vodilnih češkoslovaških gospodarskih krogov, ki so mnenja, da bodo gospodarski vplivi Dawesovega načrta prisilili vse nasledstvene države v skupni akciji, ker posamezne gospodarske šibkejšje nasledstvene države ne bodo mogle doleteti gospodarskemu pritisku Nemčije, ki bo sledil vsled Dawesovega načrta na te države.

Preprečenje vojne.

Zeneva, 25. sept.

V tretji komisiji je prišel včeraj v razpravo načrt za protokol o razorožitvi, varnosti in razsojevanju. Predsednik četrtje podkomisije češkoslovaški zunanji minister Beneš je poročal o delovanju te komisije, ki se je pečala z deli znanega načrta za protokol, zadevajočimi varnost in sankcije. Nekaj členov načrta je izpremenjenih. Za to še ni končno urejenega načrta. Komisija je napravila ogromno delo in vse njeno stremljenje je šlo za tem, da izdela kratak pa točen program s ciljem preprečitve vsake vojne. Beneš je poročal nadalje o delovanju 14 podkomisij in podal tudi nekaj splošen pregled o prvih členih načrta. Samo dva slučaja sta še, v katerih se pričakuje vojna, in sicer prvič pri odporu proti napadu in drugič je mogoča vojna proti napadalcu. Prepovedati se ima napadalna vojna in že uvodoma zahteva protokol varnost, svobodo in nedotakljivost narodov in dežela. Sredstva za ureditev konfliktov imajo biti mirna in mednarodni zločini se morajo kaznovati. Kot neobhodno dopolnilo se ima istočasno izvesti zmanjšanje oboroženosti. Eden najtežjih problemov je določitev napadalca. Da se vojna enkrat za vselej odstrani, treba postaviti sistem mirne ureditve vseh konfliktov, ki se utegnejo kdajkoli pojaviti, t. j. sistem razsojevanja, kateremu se ne more izmakniti nikak konflikt pravne ali političnega značaja.

Napadalec je po členu 5. novega načrta oni, ki podvzame vojna dejanja,

nasilnosti ali sovražnosti, ki se dajo lahko ugotoviti, in predvsem oni, ki bi odklonil svoj prihod pred razsodišče. Nadaljnje znamenje je odrekanje pokorščine napram svetu Društva narodov pri njegovih odredbah in svrhu, da se zaprejo premikanja čet ali pri njegovih političnih ukrepih. Obveznosti so za vse države enake in tudi morajo biti, kajti tu so nedopustne vsake izjeme, ker bi povzročile polom vsega sistema. Beneš je nadalje naglašal, da tudi napadalec na svojem ozemlju ne sme trpeti škode in da bo v takem slučaju krivec obsojen v plačilo stroškov in v povrnitev škode.

Koncem svojih izjavljanih je dr. Beneš povedal, da bo razorožitvena konferenca sklicana do 15. junija 1925. In da ima svet Društva narodov pripraviti program in vse druge temelje za njo in vse to potem sporočiti vladam.

Politične vesti.

— Radić proti podonavski federaciji. Te dni se je Radić v intervjuju z urednikom češkega lista »28. oktobra« izjavil proti podonavski federaciji in proti koridoru med Češkoslovaško in Jugoslavijo. Pač pa je odobril tesne gospodarske stike med temi državami.

— Razdelitev portfeljev. Tudi o tem vprašanju sta se razgovarjala Nastas Petrovič in Radić v Zagrebu, pri čemur je srbski politik predlagal, naj se razdelitev izvrši po ključu 9 proti 9. O tem piše Radić sledeče: »Mi smo rekli, da tu ni prečnanov in neprečnanov. Ministrstvo bodi eno, posebno, ker so Hrvati in Srbi napredni element. Slovenci so nekoliko konservativnejši, tako, da imajo Srbi z nami večino. Pri reševanju nekih konkretnih vprašanj pa bomo mi zopet z drugimi, v političnih vprašanjih pa se vidi, da vodi Srbi in Hrvati (lepa figa slovenskim klerikalcem!). O političnih vprašanjih govorijo Slovenci in Muslimani malo in nam pri razpravi političnih vprašanj prepuščajo vodstvo, mi pa gledamo na slogo.«

— Radićeve politične vesti. Pod tem naslovom prinaša zadnji Radićev »Slobodni dom« med drugim tudi sledeče, danes aktualne novice: »Strahovito batmanje po Vojvodini je sedaj še česče in okrutnejše, kakor je bilo pod staro vladjo.« — »Strahovite tožbe zoper kuluk prihajajo z vseh strani banke Hrvatske, kakor da smo v pravi Turčiji.«

— Vstopajoč v vladjo, pravi Radić o naših Makedoncih sledeče: »Z Makedonije se čuje, da so domači seljaki popolnoma zapustili politiko. Todor Aleksandrova in da pristopajo, v kolikor se še bavijo s politiko, k Čauljevu, ki je proti vsaki revoluciji in za strogo ustavno borbo, zlasti ako sedanja parlamentarna (namreč Davidovičeva) vlada uvede v Makedoniji toliko reda in svobode, da se lahko vsaka stranka bori ustavno in zakonito. Medtem pa je Protogerov dal obsojiti Čauljeva na smrt in listi so že javili, da je bil nekje na Dunaju ubit. Ali to ni istina. Zato pa so pomorili do 70 pravkov iz obeh tabornov. Posledica vsemu temu bodi ta, da se vsi makedonski seljaki združijo v makedonsko seljaško stranko in da složno z nari delujejo za seljaško vladjo in za seljaško državo.«

— Češkoslovaški list o Radiću. Praška »Tribuna« priobčuje v zadnji številki uvodnik »Radić na zemlji«, ki ga je napisal g. Dragutin iz Zagreba. V članku se ugotavlja, da je »Tribuna« že prej ostro kritizirala Pašičev režim, dočim so bili ostali češkoslovaški listi Pašiču in njegovi vladi bolj naklonjeni. Govorec o Radiću konstatira avtor, da se je voditelj HRSS po svojih pustolovčinah po Evropi oprijel realne in aktivne politike. Članek karakterizira Radićovo uspešno demagoško politiko, posrečen način njegovega obdobja s seljaki in njegovo sugestivno

moč nad širokimi masami. Na koncu se avtor vprašuje, da-li bo mogel Radić vztrajati na poti realnega politika. — Imenovanje češkoslovaškega poslanika v Londonu. Legacijski svetnik Jan Masaryk, sin prezidenta dr. Masaryka, bo imenovan za poslanika v Londonu.

— Iz diplomatske službe. Pariški poslanik dr. Miroslav Spalajković je bil pozvan v Beograd, kamor je včeraj prispel ter takoj posetil zunanega ministra. Poslanik Milan Rakić je včeraj prispel v Sofijo in takoj prevzel vodstvo poslaniških poslov.

— Svečanosti v Kragujevcu. Po poročilu iz Prage prispe jutri v Beograd posebna delegacija češkoslovaškega parlamenta, ki se udeležiti nedeljskih svečanosti v Kragujevcu povodom odkritja spomenika 40 češkoslovaškim vojakom, umorjenim od avstrijskih krvnikov. Na dan svečanosti priplovejo v Kragujevac tudi trije češki aeroplani. Predsednika Češkoslovaške republike zastopa poslanik na našem dvoru g. Jan Šeba.

JACKIE COOGAN in CHARLIE CHAPLIN v filmu 6131 The Kidd

Zahteva po davčni reformi in izenačenju davkov.

(Izredna seja Zagrebske trgovske in obrtne zbornice.)

Včeraj se je vršila v Zagrebu izredna seja tamošnje trgovske in obrtne zbornice, na kateri je prečital njen predsednik, industrijalec V. Arko temeljit referat o reformi in izenačenju davčne zakonodaje. Ta izvajanja so se konkretizirala v rezolucijah, ki so bile sprejete enoglasno in katere izročila posebna deputacija finančnemu ministru v takojšnjo rešitev. Rezolucije se glase:

1. V interesu pravične razdelitve davčnih bremen in radi potrebe, da se obdajba državljanov postavi na realno bazo, je potrebno, da se čimprej izenačijo davčni zakoni v državi. Današnje stanje je nevzdržno, ker mora tako državni erar kakor davčni obvezanec operirati s fiktivnimi številkami, kar vodi v praksi do samovoljnega in povsem neenakega odmerjanja davkov. Razven tega predstavlja sedanji sistem zmeden konglomerat različnih davčnih načinov, davkov in drugih dajatev, ki takorekoč absorbirajo ves izkazani dohodek davčnega obvezanca.

2. Osnovo in načrt novega davčnega zakona naj se pred predložitvijo Narodni skupščini dostavi trgovskim zbornicam, da izjavijo svoje mnenje.

3. Poziva se finančna direkcija v Zagrebu, da še letos razpravlja o vsem zaostalem reklamacijskem materialu.

4. Z ozirom na očitno preobdajevnost malih obrtnikov naj se z novim davčnim zakonom za vse male obrtnike, ki delajo z največ dvema pomočnikoma, brez oziroma na mesto njihove delavnice, kakor tudi za vse obrtnike po deželi in trgovce, ki delajo s pomočniki, podpiše način obdavčevanja po določilih iz l. 1922 v zmislu § 2 sl. e) in f) zak. čl. XXIX iz l. 1875.

5. Naj se naknadno ukine za l. 1923 predpisana izredna davščina 30%, ker se je razpisala v obliki akontacije, ker davki za l. 1923 niso bili razpisani in ker so se končno pobirali po starih predpisih.

6. Na področju Zagrebske trgovske zbornice, zlasti v Zagrebu samem naj se brezpogojno revidira dosedanja odmera trošarin III. raz.

Dawesov načrt.

O tem načrtu se je pri nas mnogo govorilo, toda še danes si je malokdo na jasno o njegovih podrobnostih, dasi je ta načrt temelj londonske pogodbe, ki bo odsejal merodajna za razvoj evropske politike. Dawesov načrt govori o nemških obveznostih napram zavezniškim državam.

Nemčija dobi gospodarsko suverenost na vsem okupiranem ozemlju. Vrnejo se ji vse železnice, vsi izgnanci se povrnejo, prepoved dostopa v Poruhrje se razveljavi in vsi aretirani nemški državljani se osvobodijo. Kot kompenzacija za to se obveže Nemčija, da ne bo preganjala separatistov za njihovo delovanje v prošlosti, pač pa lahko v bodoče administrativnim in sodnim potom prepreči vsako njihovo akcijo na tem ozemlju. Belgiske in francoske posadke morajo takoj zapustiti vse pokrajine na desnem bregu Rene, izvenšati one, o katerih govori versailski mir, nadalje Poruhrje, in sicer najpozneje čez eno leto. Obenem se osvobodijo tudi zasedena renska pristanišča Düsseldorf, Duisburg in Mülheim. Nemčija se obveže izročiti svoje železnične delniški družbi, ki posluje pod inozemskim nadzorom. Svoji industriji naloži obligacijski dolg v znesku 5 milijard mark. Ustanovi zlato emisijsko banko, ki tudi posluje pod inozemskim nadzorom. Končno mora nekako »zastaviti« svoje carine in trošarine od sladkorja, tobaka, piva in alkoholnih pijač. Iz dohodkov železnic, iz industrijskih plačil in iz tega, kar dobi Nemčija od carine in trošarine, mora sestavljati reparacijska izplačila, ki jih vpljuje na poseben račun v notranjosti države. Ta račun vodi posebni komisar, zdaj Amerikanec Young. Zlata emisijska banka se ustanovi z namenom, da obvaruje upnike Nemčije pred novim presledkom v reparacijskih izplačilih, kakor je bil nedavno vsled valutne katastrofe.

Reparacijska izplačila postopno naraščajo. Prihodnja leta, ko ti obroki ne bodo posebno veliki, naj bi Nemčiji pomagala, da si gospodarsko opomore. Prvo leto mora Nemčija plačati od dohodkov svojih železnic 200 milijonov zlatih mark, dobi pa posojilo v znesku 800 milijonov, ki ga porabi deloma za ustanovitev zlate emisijske banke, deloma pa za reparacijske dajatve v naravi. Obrok drugega leta znaša 720 milijonov (529 milijonov od železnic, 125 milijonov od trgovine in 500 milijonov kot izkupiček od prodaje železniških delnic), za tretje leto 1.200.000.000, 840 milijonov od železnic, 250 milijonov od industrije, 110 milijonov iz državnega proračuna; četrto leto 1 milijard 750 milijonov (950 milijonov od železnic, 300 milijonov od industrije in 500 milijonov iz državnega proračuna) in slednjič za peto leto t. j. 1928-29. morajo reparacijska izplačila doseči vsoto 2½ milijarda (1 milijarda 250 milijonov iz državnega proračuna, 950 milijonov od železnic in 300 milijonov od industrije). Če bi se položaj Nemčije v tem času zboljšal, lahko zavezniške države te svote zvišajo. Najbolj zanimivo v Dawesovem načrtu je to, da je bilo vprašanje izplačil v notranjosti države ločeno od problema prenosa teh izplačil v inozemstvo. Za državo, čije proračun znaša nad 12 milijard zlatih mark, ne predstavlja svota dveh milijard 500 milijonov posebnih težko. To pomeni, da se zviša davčna obremenitev za kakih 20%. Toda kako izvesti prenos te svote v inozemstvo? V obliki nemškega papirnatega denarja? To bi pomenilo katastrofalen padec nemške valute. Ali v obliki zlata, odnosno inozemske valute? Če bi jo hotela Nemčija dobiti, bi morala biti njena plačilna bilanca aktivna za vso ogromno svoto t. j. bolj aktivna, kot bilanca Severne Amerike.

Dawesov načrt pa nudi Nemčiji možnost, da nakopiči v svoji notranjosti fond, ki pripada njenim upnikom in je v rokah reparacijskega komisarja. V teoriji more ta komisar razpolagati s 5 milijardami zlatih mark ter jih uporabiti za različne finančne operacije. V Londonu se je posrečilo nemški delegaciji izposlovati v tem oziru pripombo, ki daje Nemčiji pravico ugovora proti delovanju reparacijskega komisarja na polju zbiranja nemškega premoženja. Tozadevne konflikte rešuje mednarodno razso-

dišče. Cim se nabere v Nemčiji pet milijard, ki niso prenešene v inozemstvo, se nadalje na izplačila na račun reparacij ustavijo. Prihodnja leta o milijardah seveda še ne bo govora, toda tudi nakopičeni milijoni svobodnega kapitala utegnejo povzročiti nepričakovane posledice, zlasti če bo reparacijski komisar pospeševal razvoj nemške industrije. Z druge strani pa daje ta okoliščina inozemskemu nadzorstvu večjo ekonomsko silo v sami Nemčiji.

Originalna tožba v Beogradu.

Pred beogradskim sodiščem so pred dnevi razpravljali o originalni tožbi, ki jo je vložil sluga fin. ministrstva, Antonije Stamenković, proti delavici Milevi Pantelić. V tožbi navaja Stamenković, da ga je Mileva skušala nič manj, nego štirikrat — umoriti! Prvi poskušani umor je bil izvršen dne 27. julija t. l. Mileva ga je čakala pred poslopjem fin. ministrstva in ko je stopil iz poslopja, je navadila nanj ter ga ugriznila v roko! Jasno je — tako navaja tožba — da gre za poskušani umor, ker bi Stamenković, sledi zastrupljenja krvi lahko umrl, da ni pravočasno iskal zdravniške pomoči!

Drugi poskušani umor je bil izvršen dne 30. julija. G. Stamenković je sedel v bufetu »Mostar« in pil »rakijo«, da si umiri živce in nekoliko okrepča. Tudi gospi Milevi se je krepčala. Očitno pa je ko zarezek žganja preveč vplival na njeno moč, kajti nenadoma je nesrečnemu Stamenkoviću priletelo nekaj trdega v glavo. G. Stamenković je odšel k zdravniku, ki mu je dal sprječevalo. Gre torej za poskušani umor — navaja tožba.

Tretji slučaj napada je pa naravnost nečloveški. Ga. Mileva je navadila na g. Stamenkovića z odprtim nožičem in ga sunila v prsa — ali s topo stranjo! On se ima samo svoji krepki in trdni naravi zahvaliti, da je ušel gotovi smrti. (Mož ima že šest križev). Uspešno mu je Milevo nadvladati in ji odvzeti nevarno orožje, ki je priloženo tožbi kot »corpus delicti«. Nasprotno trdijo zlobni izvedenci, da ta nožiček ne zadošča niti za ostrenje svinčnika. Četrty slučaj je sledeči: Ko je g. Stamenković odšel g. Milevi nož, je na junaški način pobegnil. Huda Mileva, ki ga je zasledovala, je vrgla za njim kepo prsti, ki pa ni zadela, pač pa je dobil to kepo na glavo mimoleteti pišček, ki jo je, glasno lajajoč ubral za g. Stamenkovića in mu raztrgal hlače. Vsekakor se to lahko kvalificira za poskušani umor.

Zakaj se je hotela ga. Mileva nad njim tako nečloveško maščevati, tega g. Stamenković v tožbi ni navedel. Sodišče je v tem zaznalo sledeče zanimive podrobnosti: Stamenković in Mileva sta pred vojno živela v največji slogi in prijateljstvu. Stamenković je bil takrat v najlepši moški dobi, Mileva izredna krasotica. Po vojni pa se oba zvesta prijatelja nista razumela več dobro in med njima je prišlo čisto do prepirov. Končno sta se razšla in prisegla drug drugemu maščevanje. Na podlagi teh pizvedb je sodišče tožbo zavrnilo...

Društvene vesti.

— Mestna Orjuna Št. Jakob-Kračavovo-Trnovo pozivlja vse svoje člane in članice na širši sestanek, ki se bo vršil v soboto 27. tm. ob 8. uri zvečer v salonu roštilne »Lozar« Rožna ulica 15. Ker je sestanek velikega nacionalnega pomena, je udeležba za članstvo strogo obvezna. — Odbor.

— Plesni krožek Tabor ima v soboto 27. tm. ob 8. uri zvečer svoj sestanek na Taboru v glasbenem salonu. Razgovor o bodoči plesni sezini.

Poizvedbe.

— Od kreditne banke do pošte je bilo zgubljeno pismo z naslovom »Penzionist, Zagreb«. Pošten najditelj naj ga odda v upravi »Slov. Naroda«.

— Našla se je na ulici šolska knjižica »Lilvi ab urbe condita«. Kdor jo je izgubil, jo dobi na Bleiweisovi cesti 21. visoko pritišče.

Današnje prireditve v Ljubljani: Kino Tivoli: »Živali kot ljudje«. Kino Ideal: »Maks Linder«.

— Uprava našega lista je prejela 100 dinarjev za Društvo za zgradbo doma slepih od g. Karol Planinska v Ljubljani, mesto venca na krsto pokojnega gosp. Josipa Schreya. — Srčna hvala!

B. Grimshaw-G. Clavigny:

Gospodična kapetan.

Vajiti je zmagovalno vstopila v luksurni salon, kjer so elegantne dame nakupovale toalete. Vzburila je naravnost senzacijo, kajti nosila je obleko iz muslina, prepasano z usnjem in ob pasu ji je visel v usnjeni nožnici širok nož, na glavi je nosila klobuk iz palmine tkanine in lasje so ji padali na rame.

— Pariško obleko, pa takoj! je dejala in stopila k oni, ki se ji je zdela »kapetan« na krovu.

Vse vrste najčudnejših tujecev človek srečava v San-Francisku, toda v velikih modnih salonih se pa ti nikoli ne pokažejo. Vajiti je torej zbudila splošno pozornost osebja in klientov.

Toda to je ni nič motilo, in ker je obotavljanje Madame Retailleux užalilo njen ponos, je pokazala svoje bankovce in zaklicala:

— Boste ubogali, kaj? Denarja imam. Hočem pariške modele... vseh vrst.

Začelo se je splošno krehetanje, ki ga prisotni niso mogli zadržati. Madame Retailleux je jezno pogledala svoje osebo in prodajalke, prihitela je k tej ljubki gusarski kraljici in se ji prijazno poklonila, videč, da lahko plača.

35

Vlekla jo je v mali sosedni salon, kjer so se pomerjale obleke, in dve uri se je pošteno trudila, da jo popolnoma spremeni.

Po preteku tega časa je korakala krasotica skozi velike salone do blagajne in zaničljivo plačala obleke, ki jih je imela na sebi.

Natančni račun, na katerem so bili opisani vsi modni čudeži, ki jih je nosila, je komaj pogledala:

— Mestna toaleta, rožnata velours-švila z vdelanimi alenčonskimi čipkami, svilena vezanina na tkanini, podloga iz belega satena, garantiran pristni pariški model.

Krilo iz bele svile. Steznik s svilnenimi trakovi, patentiran. Cevljiki kavine barve, pete Louis XV. Nogavice iz rožnate svile. Izbran senčnik. Bele rokavice.

Svilen klobuk z dvema perjanicama. Vse skupaj: 500 dolarjev.

Vajiti je veličastno stopila na ulico in se začela ponosno sprehajati, a le počasi, kajti steznik in čevljičica s petami Louis XV so jo precej ovirali pri hoji. Toda to ji ni kvarilo veselja. Naslajala se je na šepetanju in gledanju mimoidočih.

Vesela množica ji je sledila v gotovi razdalji, se norčevala iz nje, a jo vendar občudovala, kajti Vajiti je bila lepa, čeprav je bila niena obleka pretirana.

Ko se je vračala na »Sibilo« v svojem malem čolnu, ki ga je vodil mornar, so se radovedneži zbrali na obrežju, da vidijo, kako bo v svoji obleki splezala na krov ladje. Ko so pa videli, da jo je čisto enostavno slekla, podala mornarju in splezala po lestevici navzgor v svilenem spodnjem krilu in klobuku s perjanico, je zadonel glasen smeh. Vsi so se norčevali na njen račun.

Vajiti pa to ni brigalo. Sanje njenega življenja so se bile uresničile.

Sakson se je le slabo popravil od udarca, ki mu ga je prizadelo ugrabljenje njegove hčerke. Skrbil so ga bile potlačile in v bolnišnici v zalivu Suvi je bil prekratek čas, da bi bil popravil svoje pokvarjeno zdravje. V San-Francisku je spet dobi napade, ki so ga zadrževali, da bi odstopal.

To je prišlo baš ob najneugodnejšem času, kajti tovor kokosovih orehov je čakal »Sibilo« na otoku Niueju. Sakson bi zamudil lepo priliko, kajti prva ladja, ki bi se tam ustavila, bi odvezla blago, če bi pustil, da preteče določeni dan, ne da bi prišel ponj.

Harrys in Gray pa nista bila zmožna voditi »Sibilo«.

Kar se tiče Vajiti, se je čuval, da bi ji zaupal jadrnico.

Vedel je sicer, da bi jo znala voditi, toda če je že on bil včasih predrzen, je bila ona še dvakrat bolj.

Lahko bi pogubila ladjo. Videl jo je, kako je krmarila v nevihti in jo vodila tako blizu čeri, da bi jo bila najmanjša napaka treščila ob nje. Spomnil se je, kako se je divje jezila sredi nevihte na Harrysa, zakaj nima tretjega pomožnega jadra na krovu, v tem ko mu je bil vihar na kosce raztrgal prvi dve. Kar mrzaj je spreletaval starega kapetana, ko se je spominjal tega. Rajši bi bil pustil kokosove orehe in dobicek, kakor pa da bi pustil odstopovati svojo hčerko samo z ladjo proti nevarnim otokom, obdanim od smrtonosnih čeri.

Vajiti se je bila že odločila odstopovati sama in je ukrenila vse potrebno za pot.

Ni se prerokala s svojim očetom in ničesar mu ni povedala. Nasprotno, bila je zelo prijazna s stariim bolnikom, dobro plačevala njegovo strelčino, ki jo je bila najela in kupila zanj steklenico žganja.

Ko mu jo je izročila, mu je čisto mirno povedala, da so živila že na krovu, kakor tudi sladka voda, in da »Sibila« še isti dan odjadra na otok Niue, kjer jo pričakujejo.

Ko je Sakson čul njene besede, je postal divj, preklinjal Vajiti in prisegel, da rajši potopi »Sibilo« v pristanu, nego da bi jo pustil samo odjadrti.

Ko so ga pa moči zapustile, je tožil o svojem slabem zdravju, o nevhvalečnosti svoje hčerke in spraševal nebo, kaj je zagrešil, da je tako kruto kaznovan.

Slednjič je moral umolkneti, ker mu je zmanjkalo glasu.

Pismo iz Prage.

Zakon v varstvo denarnih zavodov. — Zakon o socialnem zavarovanju. — Prevodi jugoslovenskih del.

23. septembra.

Pretekli teden je poslanska zbornica posvetila zakonu o socialnem zavarovanju. Predno je prestopila k razpravi o njem, je sprejela še zakon o moratoriju v varstvo denarnih zavodov in njihovih upnikov v prvem čitaniu in zakon o vojnih posojilih v drugem čitaniu. O prvem je referiral poslanec dr. Matoušek (nar. dem.) in izvajal, da se nahajajo denarni kreditni zavodi v sluzljivi v težki situaciji, ko zahtevajo njihovi upniki in vlagatelji, izgublajoč zaupanje do njih, v velikem številu in razburjeno izplačila vlog pa se morajo zavodi zatekati k lombardu, realizirati svoja aktiva in brez koristi prodajati nepremičnine in drugo, s čemur se dela škoda ne samo zavodu, ampak tudi vlagateljem. To se bo dalo zbrati, ako državna uprava, kakor hitro se preprča, da je prišel zavod v težko situacijo, odredi moratorij, tako da bo dosti časa ugotoviti aktiva, ali ima mnogo vlagateljev in kake deleže lahko izplača. Tako se doseže pravičnejša razdelitev vlog in tako se obvaruje pred škodo vlagatelji.

Izrednega pomena je sprejetje zakona o socialnem zavarovanju. Naša republika je prva država, ki je rešila po vojni ta težki problem, ki je bil pred 20 leti za časa Körberja zašel tudi v avstrijski državni svet ali ni prišlo za avstrijske vlade do njegove rešitve. Zakon odreja zavarovanec nameščencev za slučaj bolezni, invalidnosti in starosti in se ne dotika samo delavstva, marveč tudi obrtnikov, zemljedelcev, zdravnikov, privatnih in javnih nameščencev. Naravno je, da ker se je križalo toliko raznih interesov znatno različnih razredov prebivalstva, je trebalo velikega truda, da se je našla zlata srednja pot, t. j. potreba je bilo mnogo kompromisov med posameznimi koalicijskimi strankami, da so se mogle vse te raznovrstne zahteve stisniti v okvir tega zakona. Koalicijski službi to delo v čast in priča o njeni življenski sili in trdnosti, zajedno je to dokaz, da hodi koalicijska dosledno in vedoma za svojim ciljem in da izpolnjuje svoj program, postavljen pred dvema letoma.

Poročevalec soc. pol. odseka posl. dr. Winter kot strokovnjak v teh vprašanjih, poklican nad vse druge, je v obsežnem svojem referatu poudaril, da zakon ne prihaja samo kot zahteva delavstva, marveč iz volje vsega naroda in je kot posledica sodelovanja vseh koalicijskih strank. Prof. dr. Srdinko je govoril o predlogi kot referent proračunskega odseka, na kar je minister za socialno skrbstvo Habrman v svojem

ekspozeju podal zgodovino razvoja socialnega zavarovanja od konca osemnajstega stoletja.

Generalni in specialni debati o predlogi so bili posvečeni trije dnevi. Nemški socialni demokrati, nemški agrarci in komunisti so zavzemali do nje odklonilno stališče. V generalni debati je bil najpomembnejši pojav velik govoričar posl. dr. Kramar. Dotaknil se je v njem skupnega delovanja vseh koalicijskih strank, njihove solidarnosti in s priznanjem omenil narodno mišljenje našega delavstva ter poštrevnost češke industrije. Spomnil se je sodelovanja čsl. nar. demokracije za socialno zavarovanje in se s toplimi besedami zavezal za zdravnik, privatno uradništvo, državne in javne nameščence. Svoj govor je končal s pozivom, da naj traja dalje sporazum, enotnost in ednomiselnost, kakor so bili med nami po novo pridobljeni svobodi. To so jamstva za našo državo, za njeno trajanje, razvoj in narost. Govoru dr. Kramarja je pozorno sledila zbornica in z vseh strani so mu čestitali.

V podrobni razpravi je govorilo nad 20 govornikov, med katerimi je bil eden najodličnejših posl. dr. Engliš, bivši finančni minister. Premotril je predlogo z vsedravnega, gospodarskega in zunanjega stališča in razložil, koliko dobrega si obeta od socialnega zavarovanja. Veliko zanimanje je vzbudila v zbornici tudi beseda zavarovalnega matematika prof. Schönbauma, na katerega širokovne račune se predloga opira.

Predlogi, ki ima 280 paragrafov, je bilo podano 527 izpreminjvalnih predlogov in ni čuda, da je glasovanje o predlogi zahtevalo nekoliko ur.

Na programu zbornice v tem tednu so finančne predloge. Radi tega se narodna demokratska stranka zlasti trudi, da bi bila še v tem zasedanju sprejeta dodatna trgovska pogodba z Italijo, kar pa ni vseh republikanskih zemljedelcem. Ta teden se prične tudi zasedanje senata.

V poslednjem času je izšlo pri nas nekoliko prevodov jugoslovenskih del. Dr. Vybiral je izdal prevod Erjavčeve knjige »Slovenec« s predgovorom lektorja ljubljanske univerze dr. V. Buriana in prevod povesti M. Kmetove »Helen«. Nadalje je izšel prevod Cviljevič »Balkanskih vprašanj« in pripravila se izdaja dela dr. Pivka »Proti Avstriji«, katero prevaja dr. Roubik. Založništvo »Orbis« izda prevod spisov nemškega publicista Wendla »Iz jugoslovenskega sveta«.

Pravni vestnik.

PO ZBORU PRAVNIKOV KRALJEVINE SHS DNE 19. DO 22. SEPT. V ZAGREBU.

Čudno, kako malo interesa je pokazala naša publicistika za zbor Pravnikov. Kakor da bi šlo za običajne kongrese, ki se napravljajo že letoma za letom, in ne za prvi kongres, ki je združil vse pravniške stanovalce, sodnike, odvetnike, notarje, upravne juriste in teoretičarje, vseučilišne profesorje, v eno korporacijo, z namenom, da se kritično državno zakonodavstvo in da poudari za boljše državno zakonodavstvo! Pravniški kongres, zamišljen po drugonarodnih vzorcih, naj bi postal prominentna institucija, ki naj takorekoč seže našemu parlamentarnemu zakonodavstvu pod pazduho, da bi le to lažje — shodilo. Pravniški kongres pa je imel — in to ne v poslednji vrsti — tudi ta namen, da se predstavnik raznih pravniških stanov iz raznih pokrajin naše širne domovine spoznajo, zblizajo, sporazumejo ne samo po duhu, ampak tudi po srcu. In vse te naloge je prvi shod pravnikov v dne 19. do 22. septembra 1924 izvršno izpolnil, vse se je izvršilo v polni harmoniji in nasprotni ljubezni v okviru veličastnih zborov, intenzivne strokovne udeležbe pri komisijah, sijajnih družabnih prireditvah, ki jih razen Zagreba zmore le težko še katero drugo mesto. A naša publicistika je poslala na zborovanje le dva ali tri poročevalce in prinašala le suhoparne prepise oficijelnega razporeda, da iz časnikov smo celo zvedeli, da je predaval na zboru o prisilni poravnavi tudi višjesodni svetnik dr. Edvard Pajnič, dočim je bil v resnici vesled boleznj zadržan in ljubljane sploh ni zapustil!

Mislamo, da je na mestu, da slovenskemu občinstvu vsaj pot festum prikažemo, kaj se je na tem prvem zboru pravnikov kraljevine SHS godilo, kaj sklenilo, kaj doživelo. Ni to le reklama za udeležbo pravnikov na bodočih kongresih, ki naj se vrše vsako leto v drugem kraju, ampak v prvi vrsti bodi to poročilo za našo inteligenco sploh, da bo uvaževala pravniške kongrese po njihovi zaslugi.

V petek, dne 19. septembra 1924 je bila prostorna saborna dvorana na Markovem trgu stolnega grada Zagreb nabito polna samih juristov in do 50 gostov, namreč vabljenih predstavnikov državnih uradov, mesta, zavodov. Parola je bila: ne mnogo govoriti, ampak delati. Po otvoritvi zbora od strani podpredsednika hrvaškega pravniškega društva dr. Verone (predsednik dr. Polić biva še službo

no v Genovi) pozdravi minister pravde dr. Hrasnica imenom vlade zbor s simpatično sprejetim govorom, ki je izvenel v željo, da naj rodi zborovanje obilo koristnega za zakonodajo in državo in pa v pozdrav na kralja. Sledi frenetični plosk zborovalcev, sklene se poslati udanostno brzojavko. Na to pozdravi čisto na kratko mestni načelnik Heinzel zbor. Njegove besede so bile dobro pointirane, živahni ton njegovega govora se je lepo podal markantni njegovi osebnosti. Za četrt ure po otvoritvi zborovanja je bil že konstituiran predsednik, dr. Verona (za Hrvate) kot predsednik, dr. Mestonović (za Srbe) in dr. Majaron (za Slovence) kot podpredsednika, pa trije zapisničarji (med njimi za Slovence odgovorni urednik Slov. Pravnik dr. Sajovic) zavzamejo svoje seje in že dobi besedo k prvemu razpravnemu predmetu o osnovanju stalnih kongresov pravnikov kraljevine SHS: dr. Majaron, ki ga apostrofira predsednik zbora za starega, mnogo preizkušnega in odličnega borce slovenskih pravnikov. Kot poročevalec je dr. Majaron najprej dal v vznešeni besedah duška zadoščanju, da je udeležba zbora pravnikov iz vseh pokrajin tako ogromna, pokazal je na veliko potrebo stalnih pravniških kongresov, ki so se izkazali v drugih državah za izvršno institucijo, ter je podal smernice za statut bodočih stalnih kongresov, ki naj se pretrasa na sedajšnjem zboru v posebni komisiji, a od komisije redigiran statut naj bi zbor sprejel kot temeljni kamen bodočih kongresov. Korreferent Gjoka Nestorović (Beograd) in dr. Spitzer (Osijek) sta se glavnemu poročevalcu v vsem pridružila in le še utemeljevala s svojega odzega delokroga potrebnost stalnih kongresov. Vsi trije govori so bili živahno aklamirani.

Druga točka zborovalnih predmetov je bila »Zakonodavna tehnika«. Prvi poročevalec prof. dr. Arandjelović (Beograd) je podal tu pregled vseh načrtov, ki jih razne komisije v ministertvu pravde izdelujejo in stavil nasvete glede pospeševanja dela v komisiji. Drugi določeni poročevalec dr. Milan Rojc (Zagreb) je bil žalilob obolen, tako da niti ni mogel podati koreferata na zboru. Korreferent prof. dr. Dolenc (Ljubljana) pa je nanizal celo vrsto napak in neprilicnosti dosedajšnje zakonodaje, podal svoje mišljenje, kako naj se jih odpravi, pri tem odklanjajoč vsak

kompromis v tej stvari, ker zavisi od pravilne zakonodaje dobrobit in ugled države. S tem je bil dopoldanski program točno ob 1. uri izrpan.

Delo se je nadaljevalo popoldne. Tretja točka je bila »Pravna pomoč v državi«. Glavni poročevalec je bil dr. Janko Babnik (Ljubljana). Zbor je videl takoj, da ima pred seboj izkušnega večaka, sledil je njegovim izvajanjem z velikim zadovoljstvom in živahno odobral napoved podrobno izdelanega načrta zakona za pravno pomoč v državi, ki naj ga komisija pretrasa, da se ga more izročiti parlamentu na zakonitev. Korreferent dr. Jovanović (Beograd) je izrazil pomisleke glede nekkih točk iz Babnikovega načrta (ustvaritve najvišje inštanice za rešitev sporov med razno pokrajinskimi sodišči), v ostalem pa se je tako kakor tudi naslednji korreferent dr. Majar (Zagreb) z glavnim referatom strinjal.

O prisilni poravnavi izven konkurze je referiral kot glavni poročevalec prof. dr. Spasojević (Beograd). Znano je, da srbijski trgovski krogi niso prijazni temu institutu, ki so ga dobili šele po dveh treh letih ujedinenja naše domovine. Tem simpatičnejše so pozdravili zborovalci poročevalčeva izvajanja, ki so institut kot dober branilec, vendar priporočale neke premembe zakona osobito glede pojačanja vpliva upnikov na potek prisilnopravnalnega postopka. Slovenski korreferent dr. Pajnič se žal radi obolenja ni mogel niti s pismenim referatom na zboru oglastiti, hrvaški referent dr. Königberg (Zagreb) pa je obdelal svoj tema osobito s kazenskopravnega stališča in žel, prav tako kakor tudi glavni referent, obilo iskrenega priznanja.

Zadnja točka zborovalnega programa je bilo »vprašanje odvetniškega reda«. Glavni referent dr. Ivo Politeo (Zagreb) je podal svoje duhovito zasnovane misli o odvetniškem stanu na splošno, korreferent prof. dr. Škerlj (Ljubljana) pa je obdelal z vso njemu lastno temeljitostjo ipak stvarno kratko posamezna vprašanja iz odvetniškega reda. Namesto oglašene korreferata iz Beograda, ki je zaposlen izven države, je govoril kot tretji korreferent dr. Pavlović (Beograd) in v navdušenem govoru poudarjal interes srbijskih odvetnikov za stalni kongres, od katerega pričakuje še mnogo zrelih plodov. Vsi trije govori so bili živahno aklamirani. S tem je bilo zborovanje v plenumu za ta čas končano. (Dalje prihodnjik.)

Prosveta.

O Ottonu Zupančiču prinaša tržaški »Il Piccolo della Sera« simpatično pisan literaren članek iz peresa prof. Umberta Urbanaz-Urbani. Prof. Urbanac je že prej napisal tako študijo o Mešku in pristavlil članku tudi pesnikovo sliko. Sedaj je na vrsti Zupančič, katerega predstavlja italijanski javnosti v zelo laskavi umetniški oceni in od katerega prinaša tudi dva skromna prevoda.

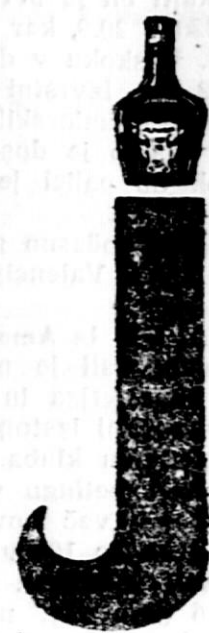
Prva knjiga o »Nauci upravljanja« kod nas. Upravo smo primili najnovejšo izdanje »Prosvetne nakladne zadruge« u Zagrebu, u kojem Milan Marjanović prikazuje novi pokret u privrednom životu Amerike »Scientific Management« (Nauka Upravljanja) pod naslovom »Znanstvena organizacija rada«. Marjanović je u tom delu pribrao svoja opažanja o tom pokretu, što ih je učinio posmatranjem i na osnovu čitanja i proučavanja dok je nedavno boravio u Americi. Uz teoretska tumačenja i izlaganja, donosi primere iz praktičnoga života, a osim toga upozorava na naše privredne prilike i pokazuje kako bi ih se dalo popraviti. Cio prikaz razdijeljen je na pet poglavlja od kojih prvo govori o našim privrednim prilikama, drugo o postanku i stanju pokreta u Americi i drugdje, treće o osnovnim idejama pokreta, četvrto o primjeni u uredima, a peto, kao zaključak daje neke opće pogleda i upute. Spominjemo iz sadržaja ove natpise: Naša privredna kriza i njeni uzroci. — Može li se ukloniti nezaposlenost radnika. — U oskudici kapitala mi ga odobijamo. — Ruski apel na Ameriku. — U Čehoslovačkoj i kod nas. — Produktivni i neproduktivni troškovi. — Znači li redukcija troškova dopuštati namještenike? — Jedna statistika moja mnogo govori. — Riječ Bankama i Industriama. — Znanstvena organizacija rada dobiva se kod Prosvetne nakladne zadruge za Din 15 i u svim većim knjižarama.

Dramatična šola Udruženja gledaliških igratelja v Ljubljani. S 1. oktobrom se prične pouk Dramatične šole na 1. državni gimnaziji. Vpisovanje se vrši do 27. tm. v pisarni Udruženja v dramskem gledališču od 15. do 16. ure. Sprejemni izpiti bodo v nedeljo 28. tm. ob 10. uri dop. v Foeyu dramskega gledališča. Udruženje prosi reflektante, da se do 27. tm. zglašajo, ker se pozneje ne bo nič več sprejemalo.

Dramatično društvo v Ptuj oddaja lože in parterne seje v abonement še v petek in soboto 26. in 27. tm. od 5. do 6. ure pop. ter v nedeljo 28. tm. od 10. do 12. ure v pisarni »Mest. gledališča«. Cene znižane. Plačljivo v obročih.

Novi Rod, list za mladino, ki ga izdaja Zveza jugoslov. učiteljstva, je priznana najboljši slovenski list te vrste. Vanj pišejo naši najboljši pripovedniki in pesniki. List je živ in sočuten in tak, ki je vseh mladim in odraslim. Krasijo ga tudi lepe, izvirne slike in risbe in je poln zanimljivih člankov vseh vrst. List je mesečnik in izide desetkrat na leto. Prva številka izide v oktobru in list stoji s tem letom v četrto leto svojega obstoja. — Za Jugoslavijo stane na leto 36 Din. Naročnino sprejema Marija Kmetova v Ljubljani, Bleiweisova cesta 21.

Jugoslovensko-Čehoslovaška Liga v Ljubljani priredi v ponedeljek, dne 29. tm. ob 8. zvečer v dvorani Mestnega doma predavanje s skioptičnimi slikami: O českim modernem kiparstvu in slikarstvu. Predava dr. Fran Mesesnel, asistent umetnostne zgodovinskega seminarja na ljub. univerzi. Vstopnina 5 Din za osebo, za dijaštvo 2 Din.



Juha iz pravega juh. ekstrakta, Johana je najzdravje in najizdatnejše redilo;

JOHAN

znanstveno preizkušeno. — Par pokušov zadosti, za o tem prepričati.

Glasbeni vestnik.

— Pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani. Nocojšnja vaja za baze odpade in se bo vršila prihodnji ponedeljek ob isti uri.

Julijska Krajina.

— Videm in Gorica. Videm upropašča Gorico, hoteč postati središče tudi za vso gorško prebivalstvo. Posebno vabijo v Videm Slovence. Tam so razredi tehničnega zavoda za Slovence in tudi poletni tečaj za slovenske učitelje. Videmski trgovci se poslužujejo dvojezične reklame, želeč, da bi jih posejali posebno Slovenci, v Čedadu nastavlja slovenske uslužbenice in sedaj je tako, da se Bovčani in Kobaričci poslužujejo skoraj izključno pri čedadskih in videmskih trgovinah in nič več ne prihajajo v Gorico dobri kupci iz gorenje Soške doline. Može, ki imajo v rokah usodo gorškega mesta, ne vedo kaj bi počeli. V javnosti rohljajo v časih zelo hudo proti slovenskemu življu misleč, da se tako prikupijo fašizmu in jim nariše rimska vlada slajno bodočnost, kadar so sami med seboj pa so precej pohlevni in ugižajo, kako bi z lepo besedo zopet privabili v gorško mesto vsi oni slovenski dotoki, ki je pred vojno tako lepo vzdrževal Gorico. Sad tudi te dvojne igre je, da Gorica propada vedno bolj in hodijo v njo le bližnji Slovenci, Gorjani pa so že zapisani Vidmu. Domači gorški Italijani bi že lahko izprevideli, da jim je pridobljena »svoboda« zapisala smrt in da naj bi temu primerno uredili svoje splošne nastope. Potem bi mogoče več dosegli za gorško mesto, kakor pa so tako, ko se je dežela razkotala ob vplivu proti Slovincem.

— V Batah je prišlo do prepira in pretepa med dvema Italijanoma Malnattjem in Pascucciem in domačinom Ivanom Piskom. Slednji je baje potem počakal oba Italijana, ko sta šla domov iz gostilne, in ju napadel z nožem. Oba se nahajata v gorški bolnici, Pisk pa v zaporih.

— Deklica pod avtomobilom. V bližini viadukta iz Podgore v Ločnik je povozil nekdo šofer 12 letno Marijo Miklavčič iz Kojškega. Nesrečna deklica je vsled težkih notranjih poškodb v gorški bolnici umrla.

— Javna knjižnica v Rojšanu. Mladinsko društvo »Zarja« je sklenilo ustanoviti javno knjižnico, za katero preskrbi dobrih leposlovnih, poučnih in zabavnih knjig.

— Dramatični klub visokošolcev v Trstu priredi v nedeljo 28. tm. v društveni gostilni na Kontovelu Tučičevo dramo »Golgota«.

— Čitalnica pri Sv. Jakobu v Trstu vzprizor 28. tm. Cankarjevo satiro »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«.

— Planinsko društvo v Trstu priredi v nedeljo družinski jesenski izlet na Vremšico.

— Jemnik, ki potuje že cel mesec. Te dni so se pričele v Trstu porotne razprave. Prva se je imela vršiti proti nekemu Marjanu Ražmu. K razpravi, ki je obetala biti zanimiva, je prišlo polno občinstva. Vstopil je v dvorano predsednik sodnega dvora in naznanil čudo, da je glavni obtoženeц Marian Ražem že cel mesec na potovanju iz Benetk, kjer je bil zaprt, v Trst, ter da do sedaj še ni prispel sem in tako se odlaga razprava proti njemu.

— V Štandrežu pri Gorici bo v nedeljo 28. tm. prireditve tamkajšnjega bralnega in pevskega društva, katero je svojčas zelo živahno delovalo. Vspored je raznovrsten in zanimiv.

Izpred sodišča.

— Značilen zagovor! Dne 18. julija letos je aretiral in zapisal v črno knjigo policijskih ovad, višji stražnik Gregor Rogelj in sicer pred »Jugoslovensko tiskarno« v Kopitarjevi ulici Vinkota Režeka, oženjenega tapetnika iz Velike Colnarske ulice. Zalotil ga je namreč stražnik, ko je raztrgal mož z deske na zidu zadnjo številko »Slovenca«. — Dasi obsojamo tako pobalinstvo, bodisi pri tem ali drugim listu in tako izražanje svojega političnega prepričanja, vendar je bil značilen odgovor obtožencev. Na vprašanje, zakaj je to storil, je odgovoril mož: »Sram me je bilo, da list od cerkvenega poglavarja tako nemarno piše!« Ker se ni ugotovila nobena vrednost raztrganega lista, ki bi bila prišla v poštev, je bil Rožek radi hudobne poškodbe tuje lastnine obsojen samo na 24 ur zapora. Zapretil pa mu je sodnik, da se bo tako pobalinstvo v bodoče strogo kaznovalo.

— Na glas je mislil, pa je bil kaznovan. Bilo pa je tako: Posestnik France Hren, tam od Grosuplja, je naletel v Ljubljani na dva stražnika, ki sta peljala hudo okajenega pijanca, ki se je jima precej upiral. Hren, ki mora imeti precejšnjo piko na polja, je zaklical aretirancu, dasi ga ni poznal: »Prerukey jih, kaj pa se jih bojiš!« — Šment, — samo dva sta, težko jih boš zrlitov — pa te bota — jih ne boš zmagov. — In res je začel aretirancu po teh besedah otepati na

vse strani. Vendar pa sta ga stražnika obdržala, kmeta pa sta zapisala in tožila, zakaj se vmešava v posle ljubljanskih policajev. Mož se je zagovarjal, da je to česar ga dolže, mislil le sam pri sebi. Ker pa ima navado, da tudi sam s sabo govori, ga pa niso razumeli in so ga tožili. Ker mož še ni bil kaznovan, je vpošteval senat njegov zagovor in ga kaznoval za to neupretnost za enkrat samo na 50 Din globe — stroške in 50 Din takse z resnim opominom, da naj v bodoče po ljubljanskih ulicah ne misli več na glas.

— Vpoštevajte opomine javnih organov! Nekl mesar iz Sp. Šiške je silno hitro vozil po Celovski cesti. Ker je bila cesta ravno zelo obljudena in je bila nevarnost, da se pripeti kaka nesreča, ga je stražnik opozoril, da naj vozi počasneje. Mesar pa se za ta opomin ni zmenil in je podil dalje. — Ker ni prišel k obravnavi, je bil obsojen v odsotnosti radi te nepravilne vožnje in ker se ni odzval opominu stražnika na 100 Din globe ali dva dni zapora, to pa le z ozirom nato, ker je to šele prva kazen.

— A, vi ste pa tista k' ste že eno marelo ukradla? Tako je pozdravil sodnik Rezo Kastelčev, posestnico v Šmarju, ko je stopila v sobo »špetirov« na št. 28, kjer se čujejo večkrat tudi precej nerodne stvari. Ja, gospod poznava se. No kolik' pa ste dobili taktar? En teden, velik je b'lo! — A ste presedel? I seveda sem. — No zdeli imate pa spet eno tako reč. Pravilo, da ste ukradla iz Kranjske kuhinje črno pelerino vredno 250 Din. O, gospod, to pa že ni res. Ka vi ste b'la že večkrat kaznovana radi tatvine? Ja deseterkrat gospod, ja sem b'la, res sem b'la, pa te pelerine pa nimam na vesti! Ja, ker ste jo že prodala in zapila, ker čuli smo, da radi pijete, posebno kadar v Ljubljano pridete. — Zene sicer niso zaslišali pri tatvini pelerine, pač pa jo je zalotil Kranjc dva dni kasneje, ko se je plazila žena prav po tihem zopet v njegovo kuhinjo. Ko je vprašal kaj hoče, mu je rekla v zadregi, da bi rada kupila olje in jestih. Ker pa tam ni trgovine, in tudi žena ni imela steklenic pri sebi je bilo sicer očitno, da ni imela dobre namena, ko se je plazila v kuhinjo, vendar se ni mogla tatvina ugotoviti in je bila žena oproščena. Poslovil se je sodnik od žene s besedami: Mat', mat' kam boste vi prišla? Kaj sem pa vam ukradla? se je odrezala žena že bolj predrzno in ne več tako skromno, kot je govorila pred sodbo. — Bejže, kar dam mat', pa glejte, da se več ne vidimo.

Turistika in sport.

— Nogometne tekme 28. tm. V nedeljo 28. tm. se vrši na prostoru Ilirije zopet nekater važne prvenstvene tekme. Iz I. razreda igra ob pol 15. uri Maribor in Hermes, ob 16.15 Ilirija in Jadran. Rezervni Ilirije in Jadrana igra ob 10.30 dopoldne: iz II. razreda igra ob 9. uri Korotan (Kranj) in Svoboda. — Hermes ima v SK. Mariboru, letošnjem prvaku in večkratnem finalistu slovenskega prvenstva opasnega nasprotnika, ki zjoji soliden kombinacijski nogomet in beleži letos mnogo lepih uspehov. Ako hosti oboje moštvi v formi, se lahko z gotovostjo pričakuje lepe in zanimive igre, rezultat v tem slučaju je negotov. Mnogo težje stališče ima Jadran proti Iliriji. Vendar je znal Jadran baš proti Iliriji vedno stisniti vse sile in vso borbenost svojega agilnega moštva. Zadnja prvenstvena tekma Ilirija : Jadran je končala neodločno 3:3. Ilirija je podala pretečeno nedeljo proti Rapidu izvršno igro in ako jo bo znala proti Jadranu ponoviti, bo pač zopet dosegla sigurno zmago in poskrbljeno bo obenem za glavni užitek publike. V dopoldanskih tekmah merijo svoje moči mlajše, talentirane moči, Korotan ima proti Svobodi ugodne šanse in utegne doseči prvo zmago na ljubljanskem terenu.

— Čehoslovaška — Jugoslavija. Kakor javlja »Prager Presse« bo postava čehoslovaške reprezentance, ki igra v nedeljo v Zagrebu, nekoliko spremenjena, vendar moštvo ne šibkeje, kot prvotno določeno. Kada in Silny sta poškodovana, dočim ima Štapi tekoče z dopustom. Verjetno bo team takole sestavljen: Štapić (Slavia) — Kuchynka (DFC), Seifert (Slavia) — Kuhar, Carvan (oba Židenice), Krompholz (DFC) — Veselsky (Naselsky) Štapi, Vanik (oba Slavia) Krištál, Jelinek (oba Viktorija Žižkov). Omenjata se tudi Dvoraček in Kolenaty.

— Slovensko planinsko društvo naznaja, da ostanejo odprte sledeče koče: 1.) Koča na Kamniškem sedlu do 6. oktobra; v slučaju slabega vremena se zatvorí 29. sept. 2.) Koča v Kamniški Bistrici (celo leto), 3.) Koča na Veliki Planini (celo leto), 4.) Koča pri Triglavskih jezerih do 30. sept.; 5.) Vodnikova koča na Velem polju do predklica; 6.) Erjavčeva koča na Vršču do 28. septembra, 7.) Obe kočji na Golici do nadaljnega. — Osrednji odbor SPD.

Real Societat San Sebastian, ki je v Pragi doživel dva težka poraza je igral z glasovito Barcelono dve neodločni tekmii, razmerja 2:2 in 0:0.

— **Lahkotletski meeting za prvenstvo srednjih šol.** V nedeljo dne 28. t. m. se vrši na igrišču SK Primorja lahkotletski meeting za prvenstvo srednjih šol. Začetek ob 10. zjutraj; popoldne ob 15. Po dosedanjih prijavah štarta čez 100 srednješolcev-ateletov iz cele Slovenije. Ker se med temi nahajajo tudi slovenski rekorderji in prvaki, kakor Orehek, Strekelj, Borštnar, Deržaj, Koch, Slamič Herman in drugi, obeta biti zelo napet in zanimiv boj med pojedinci in zavodi v skupni kvalifikaciji, tako bo užitek za občinstvo prišlo čisto gotovo na svoj račun. — Vstopnina: navadna stopnja 50, dijaška Din 5, mladinska vstopnice do 14. leta Din 3.

RAZNE VESTI.

V Madridu je angleški amaterski klub Civil Service (London) porazil Real Club, Madrid s 3:1 in 4:0.

Československi maratonski tek se vrši v nedeljo 28. tm.

Lahkotletski prvenstva Amerike so letos z ozirom na pariško olimpijado neko-

liko zakasnela. Padock je dosegel zopet svojo staro formo, kajti bil je prvi na 100 yrdov v 9.6 in na 220 v 20.8, kar je enako svetovnemu rekordu. V skoku v daljavo je dosegel Hubbard 732 cm. Izvrstni rezultati so bili doseženi tudi pri juniorskih tekmovaljih. Kri skoku v višino je dosegel Robinson 188 cm, skok ob palici je odnesel Scholpp s 376 cm.

Moravska Slavia, ki točasno gostuje v Španiji je podlegla F. C. Valenciiji v razmerju 4:1 in 2:1.

Izstop bratov Konrad iz Amaterklubu. Kakor javljajo dunajski listi je nastala v taboru Amaterklubu huda kriza in sta oba brata Konrad prijavila svoj izstop, ker nista zadovoljna z vodstvom kluba.

Pri lahkotletskem meetingu v Bečce-ru je bilo postavljenih več novih jugoslov. rekordov. V teku na 100 y je dosegel Szenesi čas 10 sek. (nov jug. rek.) 400 metrov Bence v 52.6 (jug. rek.) met diska I. Ambrozy 44.75 m (nov jug. rek.).

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 26. septembra 1924.

Naša noviteta.

Kdor se misli, da je Ljubljana zapazna, bi mu priporočali, naj se potrudijo pred pošto, kjer ima krasen pogled na delavnico, ki snuje in kuje iz dolge vasi pravcato velemosto. Bogme, ni šala, če je zakon narave in blagor skrbnih mestnih očetov tak, da iz malega raste in brsti veliko. Tudi Ribničani se je spomnil nekoč, da bi kazalo spremeniti bajto v gosposko palačo. Kaj hoče, človek je že tako ustvarjen, da ga olepševalni čut neprestano sili, naj si uredi ubikacije in komunikacije tako, da ga ne bo žulilo ne s te ne z one strani. In je zbral svoje vrle sinove, stopil na čelo te olepševalne ekspedicije in raztrnil z njenimi hrbenicami svoje skromno bivališče tako, da se stavbeniki še danes boje njegove konkurence.

Ljubljana ni Ribnica in Ljubljanci niso tako nespametni, da bi rinili tja, kamor ni treba. Zato si pomagajo drugače. Stanovanj je premalo, ulice in ceste so preozke, človek pa mora premikati svoje ude, da ne zarjave. V velemosto z evropskim slovesom spada promenada. To je vsem jasno in nihče se ne upira, če mu obetajo široko, gladko in ravno ulico, po kateri bo lahko hodil počez in po dolgem, kolikor bo duša poželela. Do tu je vse v redu, ali zdajci smo pri prometnem vprašanju, ki tudi ni kar si bodi. Ne gre, da bi kosi z eno roko ponujali soli, z drugo pa tepli ubogo živinč. S prometom je pa križ, odkar imamo na Dunajski cesti novoteto. Ta znamenitica cesta, ki kaže Ljubljancem pot naravnost v nepozabno prošlost, je dobila namreč toliko gričev, dolin, kotlin in blatnih jezer, da si rodoljub, ki hoče v miru in zadovoljstvu prebaviti za čašo črne kave v »Evropi« svoje obilo kosilo, pa ga je usoda zanesla pred glavno pošto, ne zna pomagati drugače, nego da spremeni prvotno smer in krene po Prešernovi ulici mimo frančiškanske cerkve in dalje po Kolodvorski ulici tja naokoli do zaželenega cilja. Kdor se noče proslaviti na človeški dirki, ki je preskrbljena z vsemi modernimi ovirami in zaprekami, od globokih jarkov in visokih kamenitih holmov do neprodornih blatnih mlakuž in pravcati sportno - pospeševalnih skakalnic, mu res ne kaže drugače, nego da razgrne pred seboj načrt našega stolnega mesta in si poišče drugo najkrajšo pot.

So pa tudi ljubitelji sporta, ki o jim ture — celo v mestu dobrodošle. Tem seveda ni treba delati ovinkov, ker se ne boje nobenih prometnih ovir. Le škoda, da se večina njih temu redkemu sportu primerno ne obleče. In tako se zgodi sredi bele Ljubljane, da pride dama s preozkim ali predolgim krilom v zadrego, ker ne ve, kako bi preplezala ali preskočila dotično sportno napravo, ne da bi zbudila pozornost radovednih oči. Tako smo lahko z noviteto vsi zadovoljni. Enim je v zabavo in razvedrilo, drugim nudi najlepšo priliko, da urijo in vežbajo svoje fizične moči, tretjim pomaga prebavljati obed in večerjo, ker skrbi za daljše pešizlete, četrtim pa zbira prijetne nade, da ima vsaka stvar svoj konec.

★ ★ ★

— **Kraljevo bivanje na Belju.** Po informacijah iz dvornih krogov ostane Nj. Vel. kralj Aleksander še nekaj dni na državnem posestvu Belju. V Beograd se vrne najbrže v nedeljo. Kralj hodi na lov na jelene in ga spremlja lovski blagor. Te dni je ubil velikega jelena, 24-čaka. Ko so prinesli pred kraljev dvorec ubitega jelena, je kralj obdaril lovce s raznimi dragocenostmi. Nadgledarju je podaril zlato uro s svojimi monogramom. Preteklo nedeljo se je zbrala velika množica naroda pred kraljevim dvorcem v Aleksandrovu. Narod je prirejal kralju navdušene ovacije. Ko se je kralj pojavil med narod, ni bilo vzklikanja »Živel kralj!« kralju konec. Kralj se je živahno razgovarjal z dobrovoljci, kolonisti in ostalimi seljaki. Po poročilih iz Subotice se je včeraj Nj. Vel. kralj Aleksander pripeljal v spremstvu prvotnega adjutanta k

avtomobilom v Subotico. Pred magistratnim poslopjem je subotičko prebivalstvo priredilo kralju ovacije in ga tojlo pozdravljalo. Iz Subotice se je kralj odpeljal v Palič, od tam se je kralj peljal dalje do Vrbasa, povsod v vseh vseh od naroda viharno pozdravljen. Kralj se je proti večeru povrnil v Belje.

— **Odps zemljiškega davka.** Na intervencijo poljedelskega ministrstva je finančni minister odredil odps zemljiškega davka onim kmetom, ki so trpeli vsled povodnji in drugih elementarnih nezdod. Tako prihajajo dan na dan drugače se glaseča poročila glede odpsa davkov vsled nezdod! Kaj se torej pravzaprav odpiše?

— **Iz monopolne uprave.** Na mesto dosedanjega upravnika državnih monopolov je imenovan drž. svet. V ulović.

— **Invalidski zakon.** Ministrski svet je snoči razpravljal na podlagi poročila ministra za socialno politiko o načrtu invalidskega zakona. Načrt je v načelu sprejet in bo danes izvršena definitivna redakcija zakona. Finančni minister je zahteval točnejše podatke glede finančnega efekta. Na predlog vojnega ministra je bila v načrt sprejeta določba, da se invalidom - aktivnim častnikom pri odmeri invalidnine prizna za eno stopnjo višji čin, nego so ga dejansko imeli.

— **Kredit za bolnice v Sloveniji.** Finančni odbor je odobril ministrstvu za narodno zdravje iz 7% državnega posojila kredit v znesku 134 milijona za bolnice v Sloveniji.

— **Odposlanstvo bančnih uradnikov** pri vladi in parlamentarnih klubih. V četrtek je odpotovalo v Beograd odposlanstvo Saveza bančnih uradnikov in nastavlencev Jugoslavije pod vodstvom Zagrebčanov gg. Halepovića in Kurtagića. Odposlanstvo izroči osebno ministrskemu svetu, ministru za socialno politiko, notranjemu ministru, ministru trgovine in industrije, prosvetnemu in finančnemu ministru spomenico, v kateri so obrazložene zahteve bančnih uradnikov. V spomenici se navajajo zahteve glede brezposelnosti in importiranja inozemskih uradnikov, glede zasebnih trgovskih in bančnih šol in tečajev, glede zavarovanja v slučaju brezposelnosti, glede penzijskega zavarovanja, glede stanovanjskega vprašanja in končno glede obdavčenja dohodkov bančnih uradnikov. Pri ti priliki bo zagrebska delegacija imela v Beogradu s tamošnjimi organizacijami bančnih in trgovskih uradnikov konferenco radi skupnega nastopa v novi kolektivni pogodbi. Kolektivno pogodbo so sestavili Zagrebčani.

— **Šolske doklade.** V štev. 207. Vsega lista nekdo napada davčni urad Prevalje, češ, da se brani pobirati šolsko doklado. Ura ne bom zagovarjal, se bo že sam; ker sem bil pa v Mežiški dolini več let občinski tajnik, moram izjaviti, da so ondote občinske razmere pravi unicum na celim svetu. Zupanstva imajo namreč svoje občinske meje, šolske občine svoje in fare svoje, in za vsako teh treh imajo svoje doklade. Ker je pa podlaga dokladam čisti davek, je mogoče le ondi prav računati, kjer so enake meje. Zato se povsod razum v Mežiški dolini, določijo vse doklade skupaj, zupan jih dobi od davkarja, on jih pa plača šoli in fari. Ako se davkarja brani tri vrste in od treh različnih občin pobirajo doklade, ima popolnoma prav. Tak red daje nepotrebne pilsarje in dela zmedo; le nekaterim v korist, ker radi brez nadzorstva gospodarijo. Dandanes ni nikjer različnih občin. me, samo v Mežiški dolini vzdržujejo še ta stari ostanek, zato se ne smejo jeziti, če zahteva urad, naj sami sestavljajo zapiske, ker so le oni zanje odgovorni, ne davkarja. Seveda: drugim delo in odgovornost nakladati, sam pa samo z denarjem razpolagati je najbolj pripravno! — F. L., bivši tajnik.

— **Prisilna delavnica** — v Stari Gradiski Ljubljancem so zopet lahko ponosni na svoje uspehe pri centralni vladi! Imamo lepo poslopje za prisilno delavnico na Poljanah, ki je nalašč zgrajeno bilo za prisiljenje z volilom kanonika Schuderbacha. Do 300 delomrznežev je bilo pred vojno tam spravljenih, ko je bil okolišč za to ljubljansko prisilno delavnico omejen na Kranjsko, Koroško, Dalmacijo in nekaj Stajerske. Sedaj pa, ko gre za to, da se pospravi prisiljenje iz cele države v nek zavod, je Ljubljana propala: Kaj za to, da naša nalašč sezidana zgradba za prisilno delavnico ne zadošča niti najmanj modernim zahtevam bolnišnice; in v Ljubljani so nameščeni norci, ki bi spadali v kakšen grad na deželi, a naše prisiljenje treba od

1. oktobra 1924. pošiljati v slavonsko Stari Gradisko v nekatere barake, kjer niti zdaleka ni pripravnih delavnic in kjer bodo zopet zaprti v bližini zaprtih hudodelcev pod upravo moškega kazenskega zavoda kar bi ne smelo biti! Ironija usode: Po dotični naredbi ministrstva pravde bodo celo večji predpisi hišnega reda, ki je veljal za »bivšo« prisilno delavnico v Ljubljani za starogradsko barake. Dobro bi bilo, da bi mesto Ljubljana vprašalo, kje obstoji zakon, ki je izpremenil našo prisilno delavnico v Ljubljani v bivšo prisilno delavnico! Kaj vse se pri nas ne zgodi!

— **Svetovni mojster dr. Lasker v Ljubljani.** Kakor doznajamo iz ljubljanskih šahovskih krogov, se pripelje dr. Lasker v soboto v Ljubljano. Ljubljanski šahovski klub mu priredi v soboto zvečer ob 9. uri pozdravni večer, katerega se lahko udeležijo vsi ljubitelji šaha. Brez dvoma je prihod dr. Laskerja v Ljubljano največja šahovska senzacija. Za nedeljo zvečer se pripravljajo velika simulantska produkcija, katere se sme udeležiti vsakdo, treba pa je prinesiti šahovnico seboj. V nedeljo popoldne pa se vrši handicap turnir proti 10 najboljšim klubovim igralcem. Postava te deseterice je sledeča: Furlani, Drnovšek, Tekavčič, C. Vidmar, J. Vidmar, Lenar, Jerošov, Zupanc, Mrzlikar, Valentincič. Priprani smo, da bo vse te prireditve občinstvo v velikem številu obiskalo.

— **Premestitev.** Ta teden se poslavljajo od Sv. Trojice v Slov. Goricah nadučitelj G. Ciril Voblič s svojo soprogo učiteljico Emo Voblič, roj. Trstenjak. Ljudstvo upravičeno žaluje po vestnem učiteljskem paru zlasti po neumorni in vzorni učiteljici gospej Emi. Kdor je videl njeno delovanje, jo občuduje in vsi čestitamo kraju, kjer bo kot skrbna vzgojiteljica šolske mladine delovala.

— **Delavci, ki hočejo iti na Francosko,** naj se zglasujejo z ozirom na naše včerajšnje poročilo pri g. Ivanu Tometu v Križevniški ulici št. 7. I. nadst., zvečer od 5—do 6. ker smo njemu izročili navodila in pojasnila, ki jih je poslal inženjer Dekleva iz Francije. Pri nas se ne dobi nikakih poročil več.

— **Usposobljenostne preizkušnje** za osnovne in meščanske šole se pričajo na drž. moškem učiteljskem v Ljubljani dne 4. novembra 1924 ob 8. uri zjutraj. Pravilno opremljene prošnje za pristup k usposobljenostni preizkušnji se naj predložijo po šolskem vodstvu pravočasno okrajnemu šolskemu svetu, da bodo najpozneje do dne 25. oktobra v rokah izpraševalne komisije. Kdor bi ne bil pripravljen se bo pravočasno obvestil; posebna vabila k izpitu se ne bodo pošiljala. — Izpraševalna komisija za osnovne in meščanske šole v Ljubljani.

— **Slovenčev kulturno politični nauk.** Včeraj je »Slovenec« postavil sledeče, nadvse za njegovo mentalnost karakteristične kulturnopolitične trditve: SLS je verska ustanova. Organizacije SLS, kakor orlovstvo, zadrage itd. so verske ustanove. Zgradbo ljudskega preboda je treba nasloniti na klerikalizem, na SLS, ker katolicizem tega sam ne zmore. Zato je treba poleg katoliške cerkve še SLS. Sokolstvo in druge napredne organizacije so strankarske organizacije, ni pa strankarska organizacija Orel, nadalje Marijina kongregacija, sploh vsaka organizacija SLS. Kar nasprotuje SLS, nasprotuje veri in cerkvi. Ker cerkev in vera, po »Slovenčevu« trditvi ne moreta uspeti v svobodni propagandi in v svobodnem prepričanju, je treba osnovati še politično organizacijo, SLS. Kdor vsega tega ne vidi, dokazuje svojo »klaverno nesposobnost in srčno podivjanost«. Poslednji stavek je namenjen nekim kulturnim delavcem na ljubljanski univerzi!

— **Rezervni oficirji iz teritorija Drav. div. oblasti** so vabljani na sestanek dne 4. oktobra t. l. ob 20. uri v salonu restavracije pri »Levu«, da slišijo poročilo dne 5. sept. iz izvoljenega pripravljalnega odbora. Zetli je tudi obline udeležbe od strani izven ljubljanskih rez. oficirjev. Pripravljalni odbor.

— **Pogreb Sokola in Orjunaša.** Na Javorniku v tovarni »Kranjske industrijske družbe« se je pred par dnevi ponesrečil 18 letni delavec Peter Šišč, ki je bil član tuzakajšnjega Sokola in Orjuna. K pogrebu so prišli Sokoli, gasilci in Orjunaši. Ognjivje žalostnoko so mu pazili peval pred domačo hišo. Nato so čakali kdaj pride duhovnik. Ker ga ni bilo po eni uri čakanja, so dvignili rakev in v lepem sprevodu odnesli rankega na pokopališče v Koroški Bell. Tam pri cerkvi je stal župnik Zbontar, ki je odšel h grobu, blagoslovil grob, zmolil in govoril. Pri odprtem grobu je govoril več govornikov v slovo vzornemu mladeniču, ki je bil delaven in zvest član naprednih organizacij ter je neizmerno ljubil svoje domovino. Bil je tudi prava sinovska podpora svoji materi. Župnika so vprašali, zakaj ni prišel h pogrebu? Odrežal se je na to vprašanje da se je — zbal Orjunašev.

— **Kriza naše industrije in pospešitev izvoza.** V članku istega naslova, ki smo ga objavili v št. 216 od 21. sept. t. l., se nahajajo posmenji pogreški, kolje po želji pisca popravljamo. Dotična mesta naj se pravilno glasijo tako: Tar. post. C4 a: kalcijev karbid; od razreda C na izjemno tarifo I; Tar. post. K 23: premoz; od izjemne tarife I. na izjemno tarifo II.

— **Zgodovinsko odkritje pri Kairu.** Iz Londona javljajo, da so tja prispele vesti o važnem zgodovinskem odkritju v Sahari blizu Kaira. Po zaslugi egiptovske vlade sta bila izkopani v Sahari dve mali svetišči in dva vhoda v grobišče. Dejstvo, da so našli na nekaterih stebrih v hijeroglifih pisano imena egiptovskih obiskovalcev iz leta 1500 pred Kr., potrjuje, da ne gre tu za nikake posnetke starih grških spomenikov. Odkriti svetišči spadajo v dobo tretje egiptovske dinastije in ste potemtakem starejši kot spomeniki velike piramide pri Gezah, ki spadajo v četrto dinastijo. Svetišči predstavljajo najstarejše vzorce kamnitih zgradb. Nahajate se ob vznožju piramide Zoser na cesti, ki pelje v Saharo, in se ju smatra za grobišče kraljice Zoser in njenih otrok. Vsako ima svoje trikotno dvorico, lahko vrnila domov.

ki se spaja z vznožjem piramide, in ožek hodnik med glavnimi stebri, ki pelje v majhno svetišče. Radi izredne važnosti teh zgodovinskih najdb je egiptovska vlada obljubila potrebne kredite, da se pospeši izkopavanje in raziskovanje pri Sahari in tudi v bližini Dasher, kjer je bila pred leti odkrita stara egiptovska zakladnica.

— **Mednarodni telegrafski kongres** se bo vršil prihodnjem spomlad v Karizu. Zastopana bo tudi naša država.

— **Trgovska banka** v Ljubljani je velikodušno naklonila poplavljenem v Polhovemgradu. Lečnici in Hrasnici znesek Din 15.000 in sicer Din 10.000 potom Velikega župana v Ljubljani.

— **Novi vagoni.** Ministrstvo saobračaja je dobilo te dni iz Nemčije na račun reparacij okoli 100 vagonov. Vagoni so tovarni, za prevoz pernatih živali. Ministrstvo je dobilo tudi večjo količino desinekljskih aparatov in jih razdelilo na železniška ravnanstva za desinificiranje vagonov. Prvi poskusi so se zelo dobro obnesli.

— **Naročilo železniških tračnic** za progo Zagreb-Beograd, katere se imajo izmenjati, kakor smo poročali, je podeljeno nemškemu konsorciu »Wolff«, pri katerem je zainteresirana tudi luksemburška rudarska družba.

— **V Ohridsko jezero** je bil spušen 7. tm. prvi trgovski brod, ki služi kot prometno sredstvo med našo državo in Albanijo. Brod je izdelan v Novem Sadu in je last trgovca Fortunatovića.

— **Lokomotiva je skočila s tira** včeraj zvečer okoli šeste ure na Javorniku. Premikala je vagono med železniško postajo in tovarno Kranjske industrijske družbe. Pozvana je bila takoj pomožna lokomotiva z Jesenjo in tekem treh ur je bila proga zopet v redu. Večerni gorenjski vlak je imel vsled tega nad eno uro zamude.

— **Smrtina tramvajska nesreča** v Zagrebu. Snoči okoli 19. v Zagrebu na lili tramvaji povozil 78 letnega starčka Ireneja Sejterja, ki je hotel prekorčiti cesto. Voznik je sicer dajal signalna znamenja, katere pa je starec očitno preslišal. Tramvaj je nesrečneža podrl na tla in ga vlekli kakih šest metrov s seboj. Ko so ga potegnili izpod voza je bil že mrtev. Kakor so ugotovili, voznika ne zadene nobena krivda na nesreči. — Na kolodvoru Sava v Zagrebu je padel delavec Ivan Sabnjak pod lokomotivo, ki mu je odrezala nogo pod kolenom. Umirajočega so z rešilnim vozom prepeljali v bolnico.

— **Spekulacija se mu ni posrečila.** Na poštnem ravnanstvu se je pred dnevi oglasil 18 letni Lojze Petič, brez petic, doma iz Bui pri Postoini ter je poštnemu uradniku javil reklamacijo nekega pisma, ki ga je baje vrge v poštni predal in ki je bilo naslovljeno na njegovo v Ljubljani stanujočo mater. V tem pismu je bilo po njegovem za-trdilu tudi 200 lir v bankovcih. Dalje je mladi Petič izjavil, da pisma mati ni prejela. Ravnanstvu je postala zadeva sumljiva ter se je obrnilo na policijo, da polzveduje o stvari. Kriminalni organi so sedaj dognali, da je mladi Petič resnično prejel 200 lir od svojega v Juljski Krajini bivajočega očeta v ta namen, da jih izroči materi, toda Petič je kupil raje samokres. S pismom pa je skušal izbiti od ravnanstva gorenji znesek kot odškodnino. Na policiji je med zaslišanjem izjavil: »Kupil sem si samokres, ker sem se hotel ustrušiti!« Ugotovili so na policiji dalje tudi, da je poneveril zaupano mo-kolo ter je prodal za 1375 Din nekemu delavcu v Zeleni jami. Spekulacija s fingiranim pismom se mu ni posrečila. Izročili so ga drž. pravdniku.

— **Polijske ovadbe.** Včeraj je bilo pri policiji podanih več ovadb in sicer: radi tatvine 3, radi prestopka cestnopolic. reda 7, radi prekorčenja polic. ure 2, radi zlaščevalnih predpisov 1, radi poškodbe ceste 1, in radi izgreda 1.

— **Kavarna Leon: Vsa večer salonski orkester.** Se priporoča Pogačnik.

— **Vremenska napoved.** Spremenljivo in bolj hladno vreme.

Iz Celja.

— **Nemcem v Celju.** 28. september bo pokazal, kdo izmed Vas želi živeti v miru z nami. Kdor gre od Vas na volišče, nam je napovedal boj, ki ne bo končal njemu v prid. Kdor želi mirno med nami živeti, ostane ta dan doma.

— **Celjskim volilecem Narodnega bloka.** Danes v petek dne 26. t. m. bo ob pol 9. zvečer sestanek volilcev Narodnega bloka v restavraciji Narodnega doma.

— **Socialblokaši so obupali nad zmago pri volitvah.** V začetku so bili naši nemškutarsko-social blokaši sigurni svoje zmage. Zadnje dni so pričeli računati natančneje in so prišli do zaključka, da je njih zmaga popolnoma nemogoča. Nekateri kandidati njihovega bloka se sedaj jeze, da so nasledili dr. Ogrisegu in njegovim nemškutarskim priganjalcem. Sram jih je, da so zašli v tako nečedno družbo nekdanjih celjskih političnih pretepačev. Mnogo volilcev, ki so bili sicer pristajači bloka, izjavljajo, da se volitev ne bodo udeležili. To je tudi edino pametno. Svetujemo tudi onim, ki so še v dvomu kaj storiti, naj si še zadnji moment temeljito premislijo, kaj bodo storili. Posledice za zakrknjenje bodo težke. Odgovorijo bo za iste vsak sam.

— **Ponesrečil se je pri beljenju** We stenove hiše pri Kapucinskem mostu zidarski pomočnik I. Turnšek iz Levca. Na lestvi okrog 3 metre nad tlakom ga je po-grabila božast, vsled česar je spustil klin in padel na tla. Pri tem si je zlomil roko in se tudi drugače težko poškodoval. Prepeljali so ga v celjsko bolnico.

— **Nov vlak se uvede s 1. oktobrom** na progi Celje-Velenje. Odhajal bo iz Celja ob 13.05. S tem je direktna državna železnica ugodila davni želji prebivalstva Savinske doline, ki se bo lahko vračalo po dopoldanskih opravkih v Celju še takoj opoldne domov. Pa tudi Celjani se bodo lahko posluževali vlaka za izlete v Savinsko dolino. Ustreženo pa je s tem tudi šolski mladini, ki se bo takoj po pouku lahko vrnila domov.

TEŽKA AVTOMOBILSKA NESREČA NA CESTI VELIKA GORICA - ZAGREB.

Včeraj popoldne se je dogodila na cesti Zagreb-Velika Gorica težka avtomobilska nesreča, ki je zahtevala eno človeško žrtve, dobič so bile tri osebe težko ranjene. O dogodku nam poročajo iz Zagreba:

Včeraj, v četrtek, je bil v Veliki Gorici običajen živinski sejem, na katerega se je z avtomobilom odpeljal tudi zagrebski lesni trgovec in kavarnar Stjepan Horvatić. V avtomobilu se je vozila tudi Terezija Čubelić, soproga mestnega davčnega nadložnika s svojo hčerko Olga. Avto je vozil sofer Šostarić. Vožnja do sela Velika Mlaka je minila brez vsake nezdode. Tik pred selom pa se je pojavil na cesti velik kmetijski voz, kateremu se je hotel sofer umakniti in je zavil v stran. Ker je prehitro vozil, se je avtomobil prevrnil v obcestni jarek in pokopal potnike pod seboj. Pri tem je nastala eksplozija in avto je prišel goreti. Sofer Šostarić, ki je ostal skoro nepoškodovan, je prvi izlez izpod ruševin avtomobila in je čakal na pomoč. K sreči je privozil mimo avtomobil, v katerem se je peljal uradnik König, ki je pomagal soferju pri reševanju akcij. Horvatićeva so potegnili nezavestnega izpod ruševin, istotako Čubelićeva, do čim je bila njena hčerka Olga že mrtva. Horvatić in Čubelićeva sta bila prepeljana v bolnico v Veliko Gorico. Horvatić ima težke poškodbe na glavi in ima prete-sne možnosti. Do sinoči se še ni zavedel. Poškodbe Čubelićeve so lažje značaja, dočim je zadobil sofer samo praske na rokah in na glavi.

Iz Maribora.

— **Pogreb dr. P. Turnerja** se vrši v soboto dne 27. septembra ob pol 6. pop. iz hiše žalosti v Petrovem selu (za vinar-sko šolo) na mestno pokopališče v Pobre-zju. Sokol se udeležil pogreba svojega vzor-nega in najstarejšega člana in soustanovi-telja Mariborskega Sokola polnoštveštno. Tudi vse ostalo narodno občinstvo se po-ziva, da s svojo udeležbo izkaže čast sta-rosti mariborskih Slovencev!

— **Umetnostna razstava v Mariboru.** V mali kazinski dvorani se odprli prihod-njo nedeljo dne 28. t. m. ob 11. uri dopol-dne umetnostna razstava, ki jo prirede do-mači umetniki Kos, Pirnat in Stiplovec. O razstavi sami bomo še poročali.

— **Orjuna in mariborske občinske volitve.** Takoj drugi dan po volitvah je objavila »Straža« nesramen napad na tu-kajšnje Orjuna, češ da bi bil blok dobil najmanj 400 glasov več, ako bi se bila Or-juna ne bi udeležila agitacije in s tem od-vrnila od volitev vse resne volice. Ne vemo sicer, ali so bili vsi drugi klerikalni volilci tako neresni, kakor je soditi po tel-notici, vemo pa to, da je v soboto, torej en dan pred volitvami sam dr. Jerošek z ob-lastnim tajnikom SLS g. Kranjcem prišel k predsedstvu Orjuna prosi, naj se udeleži agitacije. Orjuna je še isti večer, brez po-sebnih vabil ali oklicev v listih sklicala im-pozantan shod, na katerem je poleg Orju-našev govoril tudi klerikalni voditelj pro-fesor Prijatelj. Za danes konstatiramo sa-mo to! Mislimo, da zadostuje!

— **M Priporočilja »marilarja«.** Pred par dnevi sta se pojavila v Hočah pri Ma-riboru dva popravljalca dežnikov. Hodila sta od hiše do hiše ter precej zaslužila, si-cer ne toliko s popraviljem dežnikov, ka-kor s tem, da sta poleg svojega opravila pridno kradla. Med tem, ko so gospodinje iskale polomljene dežnike po podstrešjih, sta podletela možakarja smukala vse, kar je šlo v malho. Tako sta raznim ljudem odne-la več parov čevljev, večjo količino usnja in precej živil. Ko so ljudje tatvine opazili, sta bila tička seveda že daleč.

— **M Pošten najditelj.** V današnjih časih imajo ljudje prav malo upanja, da bi izgubljene stvari dobili nazaj, najmanj pa denar. Tako je danes tarnal po mariborskih ulicah tudi neki možakar iz okolice, ki je prišel na semeni, a je izgubil svojo listnico s 30.000 dinarji. Še le na prigovarjanje drugih ljudi je šel svojo izgubo javiti policiji. Ni se malo začudil, ko mu je policijski uradnik pokazal listnico, katero je par minut prej oddal na policiji neka rečna ženska. Nezaupljivo je pogledal v listnico, dali je tudi še denar v njej. Ko je našel vse znesek nedotaknjen, je z veseljem položil na mizo 3000 Din kot nagrado pošten najditelji.

— **M Zadeva ribarskega društva v Ma-riboru.** Pred pol letom je vzbudilo postopa-nje Nemcev v Ribarskem društvu v sloven-ski javnosti mnogo razburjenja. Nemci so se namreč takrat na povsem nekvalficiran način polastili društva ter uvedli popolnoma nemško uradovanje. Vsled nekaterih pre-greskov je veliki župan dr. Ploj takratni občni zbor razveljavil, zoper kar pa so se Nemci pritožili na ministrstvo. Te dni je mi-nistrstvo pritožbo zavrnelo. Vsled tega se mora v najkrajšem času vršiti nov občni zbor. Opozorjamo na to vse slovenske kro-ge in pričakujemo, da tokrat vsled naše lastne malomarnosti ne bodo zopet Nemci zagospodarili v tem, za naše obmejne kraje nad vse važnem društvu.

— **M Izlet k Sv. Urbanu.** Prihodnje ne-deljo priredi Jugoslovensko-českoslovaška Liga izlet k Sv. Urbanu nad Mariborom. Izlet se vrši samo ob ugodnem vremenu. Vabljeno vsi prijatelji Lige. Odhod točno ob 13. s Trga svobode.

— **M Drobič.** Policija je razkrinkala pred par dnevi aretirane Crnogorke Ojoka Gojića kot nevarnega vionilca. Med drug-im je v Beogradu okradel neko banko za visoke vsote, nakar je pobegnil v inozem-stvo. Sedaj se je vračal iz Francije; na koroški meji so ga prijeli, ker je imel dva potna lista. Gojića bodo jutri prepeljali v Beograd, kjer bo izročeno tamošnjemu so-dišču, ki zbira tudi že podatke o njegovem »delovanju« v inozemstvu. — Kolesarski klub »Perun« priredi v nedeljo 28. t. m. izlet k Sv. Ozbaltu, AOSPD pa poleti na Ur-sko. — Gostinčarju Alojziju Lobniku iz Radvanja je bilo ukradeno kolo znamke »Cvčvč«, vredno 2500 Din.

Gospodarstvo.

Gostilničarski in krčmarski obrt v Sloveniji

ni identičen s takozvano srbsko »kafano« ali »mehano«.

V našem listu, — glej št. 144, 145, 149 in 154 z dne 26. in 27. junija ter 3. in 9. julija smo ožigosali brezmiselnost raztegnitve srbskim razmeram prilagajenih predpisov o »kafani i mehani« na Slovenijo. Omenili smo, da je po novih določilih nemogoče, pridobiti si pravico izkuha ali kavarne, ali točenja brezalkoholnih pijač — brez istočasnega točenja alkoholnih pijač (vina, piva ali žganja) ter povzdigniti svoj glas zoper neverjetno dejstvo, da si je lažje pridobiti pravico žganjetoča, nego kak drug koncesioniran obrt.

Obenem smo zahtevali »restitutio in integrum«, t. j. da se vpostavimo v veljavnost zopet dosedanjih predpisi glede gostilniškega in kavarniškega obrta.

Veseli nas, da zamoremo danes poročati, da so bila naša stremjenja po izboljšanju zakonodaje uspešna, čeprav le v neznatnem obsegu, tako, da lahko rečemo: led je prebit in začetek je storjen.

Informirani smo namreč, da je pravkar potom interne interpretacije ministrstva trgovine in industrije odločilo, da pojma »kafana« ali »mehana« nista popolnoma identična s pojmom naše gostilne ali kavarne, in izkuha pa že celo ne. Kriterij za gostilne in kavarne obstoja le v točenju alkoholnih pijač.

Isto velja tudi za točko g § 16 obrtnega reda, t. j. za obdržanje dovoljenih iger, katero pravico si je možno pridobiti skupno z zgoraj navedenima pravicama lit. b in lit. f § 16 obrtnega reda.

Ali z drugimi besedami: Predpogoj je pridobitev teh 3 pravic kot samostojnih panog gostilniškega in krčmarskega obrta ni več pravica za točenje žganja.

Ni ravno veliko, kar se je doseglo, a vendar vsaj nekaj. Kajti glavna reč je, da se izkuhov in točilnic kave ne sili več k točenju — alkoholnih pijač in da je sploh možna ustanovitev kakega izkuha oziroma kake točilnice kave ali brezalkoholnih pijač, kar se je prvotno zanikalo.

Kdorkoli bi torej še nadalje hotel izvrševati samostojno in brez točenja alkoholnih pijač (na novo) obrt izkuha,

t. j. prodaje gorkih in mrzlih jedil, lit. b § 16 obrtnega reda, ali prodaje kuhane kave, čaja, čokolade ter drugih gorkih brezalkoholnih pijač in živil, lit. f § 16 obrtnega reda ali pa tudi oboje (lit. b in f) skupno, — ta si zamore te pravice tudi pod veljavnostjo novih predpisov pridobiti, neodvisno od pravice točenja alkoholnih pijač.

Naj bi sedaj še sledila omejitve žganjetočev, katere novi zakon naravnost favorizira.

—g Novosadska blagovna borza 25. septembra. Pšenica baška, 8 vag. 350—352; oves, 6 vag. 235; koruza v storžih, 12 vagonov 105; stara baška 275; fižol beli baški 1 vag. 450; moka št. »7«, 2 vag. 355. Tendence mlačna.

—g Pri prevozu inozemske živine se izvrši po novih odredbah ministrstva poljoprivrede veterinarski pregled samo na vhodni veterinarski stanici. Na obojni stanici se odpošiljave samo prijavljajo.

—g Italijanski kredit beogradskim graditeljem. V Beogradu se je vršila skupščina Udruženja graditeljev, ki šteje okoli 350 članov. Uprava je iskala posojila 150 milijonov dinarjev in ga je dobila v Italiji. 50 milijonov dinarjev v gotovini se odseže takoj drugih 50 milijonov po enem letu, za 50 milijonov pa se privede materijala. Imenovani so trije pooblaščenici za končni podpis posojila po 12%. Krediti se razporedijo na člane razmerno in po potrebi.

—g Stanje vinske in sadne letine v Hrvatski. Vinogradi v hrvatskem Primorju kažejo letos dobro. Povprečni pridelki na vsakem jutru računajo na 20 hl. V zagrebški oblasti je stanje vinske letine precej dobro, v Medjimurju pa slabo. Srednji pridelok na 1 jutro bo znašal splošno 20 do 30 hektolitrov. V vsa večja mesta Hrvatske se uvaža vino iz Dalmacije in Vojvodine, ker starega vina že primanjkuje. Stanje sadja v Hrvatski in Slavoniji je dokaj slabo. V Primorju je letos izredno mnogo fig, v križevački županiji pa jabolk, tako da računajo s povprečnim pridelkom na 1 jutro 20 do 50 met. stotov. Sicer pa so razne gosenice in drugi sadni škodljivci uničili mnogo sadja.

—g Dobave. Vršile so bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 11. oktobra tl. pri ravnatelstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave 70 ton plinovega koksa. — Dne 20. oktobra tl. pri ravnatelstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave vzmeti za odbojnice; pri ravnatelstvu državnih železnic v Zagrebu glede dobave 5560 m³ drv; pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave cigaretnega papirja. Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

To in ono.

Skrivnost biserne ovratnice.

Pariz je imel zopet svojo senzacijo. V enem največjih hotelov na Champo Elysées je bila neki bajno bogati mladi Američanki ukradena biserna ovratnica v vrednosti pet milijonov frankov.

Miss Sawell je bivala že mesec dni v Parizu, zahajala je le izključno v visoke kroge francoske aristokracije. Mlada Američanka, s svojimi razkošnimi toaletami, kakor s svojimi nakiti, je vzbujala splošno pozornost. Predvsem je postala predmet govora v Parizu njena prekrasna biserna ovratnica z nadvse redkimi kamni. Miss Sawell je imela navado, da je ovratnico, predno je legla spat, položila pod blazino.

Pred dnevi je kot običajno vstala pozno v jutru in odšla k toaleti v kopalnico. Kdo popiše njeno razočaranje, ko je pri povratku v sobo opazila, da je biserna ovratnica izginila? Ves ostali nakit, diamanti, vlasnice itd., je ostal nedotaknjen.

Takoj je bila uvedena obširna preiskava, ki pa je ostala brezuspešna. Nihče v hotelu ni opazil sumljive osebe, nihče ni mogel navesti najmanjše podrobnosti. Stvar je postala od ure do ure zagonetnejša. Čemu je bila ukradena samo ovratnica, zakaj niso izginile ostale dragocenosti? Kako je mogel tat vdreti v dobro zastražen hotel? In potem končno: Kdo je Miss Sawell? Med pariškimi Američanki je bila neznana. V splošnem se je pred kratkim še imenovala Miss A. Smiths. Tekom nadaljne preiskave se je ugotovilo, da je bila rojena v Budimpešti in da se je leta 1919 poročila z nekim ameriškim industrijalcem, katerega pa je zapustila in se preselila v Švico. Tam je imela odnose z nekim diplomatom ter je končno odšla v Pariz, da vložiti tožbo za ločitev.

O dragoceni ovratnici krožijo različne vesti, glasom katerih je obstoj tako dragocene ovratnice izključen, dočim so drugljarji v splošnem mnenja, da bi morali biti ti redki kamni znani, kajti lastniki kamnov, čijih vrednost znaša nad 100.000 frankov, so vobče znani. Glasom druge verzije predstavlja ukradena ovratnica zgodovinski nakit, ki je bil pred meseci na javni dražbi državne zakladnice. Glasovit nakit je bil last madame Thiers in je bil nekaj časa po nakupu razstavljen pri enem pariških juvelirjev ter je na skrivnostno način izginil.

Listi poročajo, da je imela Miss Sawell v Parizu nekega »visokega« uradnika ze prijatelja, ki se skriva sedaj pod imenom Magne in je bil usodne noči, ko je bil nakit ukraden, opažen ob 3. zjutraj v sobi Američanke. Skrivnostna tatvina nakita, sumljivi prijatelj in zagonetna Miss Sawell povzročajo pariški policiji veliko preglavice, še bolj pa je zainteresirana javnost na razrešnju te afere.

Kaznilnica v Lepoglavi.

Po končanem I. kongresu jugoslovenskih pravnikov v Zagrebu je večina udeležencev odpotovala v Lepoglavo, kjer so si ogledali tamošnjo veliko kaznilnico. Lepoglavska kaznilnica je največja kaznilnica v Jugoslaviji. Obstaja iz starih poslopj in traktov, ki so nekaj tvorili pavlinski samostan in iz novih, leta 1914. sezidanih kaznilniških traktov, ki predstavljajo najmodernejši tip kaznilnice v Evropi. Stare samostanske prostore je sezidal okoli leta 1400 grof Celjski za menihe pavlince, ki so v njem gospodarili nad štiri stoletja, dokler ni cesar Jožef II. samostana zaprl in menihe izgnal ker je bil prepričan, da lahko tudi brez njih pridemo v nebesa, kakor je to opisal hrvatski pisatelj Seno. Nekdanji samostan so pozneje porabili za bolnico in slednjič za vojašnico. Leta 1854. pa so ga spremenili v kaznilnico.

Stara in nova kaznilnica ste pravi trdnjavi, v kateri sedaj životari svoje kaznilniško življenje 1043 moških, ki so zaprti radi različnih zločinov, ki sedaj žive življenje kesanja, drugi zopet sanjajo o nadaljnjih rafiniranih zločinih. Obiskovalcu, ki poseti to kaznilnično trdnjavo, kaže ta narod na prvi mah popolno ravnodušnost, večinoma tudi apatičnost. Obiskovalcem zatrjujejo vsi, da niso ničesar zakrivali in da so po nedolžnem obsojeni. Po večini so zaprti razbojniki, katerim ni bil rop nikak zločin, ker je takrat, ko so ropali, zasijala narodu svoboda. V kaznilnici se nahaja mnogo Macedoncev, ki so dajali potuho kačakom in jih podpirali pri njihovih razbojniških činih. Zanimiv je neki kmet iz Sv. Ivana Zeline, ki je ubil okrajnega predstojnika. Neki obiskovalec ga je vprašal:

»Zakaj ste Vi tu?«

»Ubil sem Špillerja (dr. Špillerja okrajnega predstojnika pri Sv. Ivanu v Zelini) Ubil sem ga pri oni pobuni proti žigosanju konjev.«

»Zakaj ste ga ubili?«

»Tako! Prišla mi je neumna misel v glavo in ubil sem ga. Sedaj moram biti tukaj.«

Kaznilnica je najmoderneje urejena, ima kaznilniško šolo in celo kaznilniški kinematograf. Vkljub vsem tem modernim napravam vlada povsod tišina, čujejo se samo slabi medsebojni razgovori. Nikjer nikakega veselja. V lepoglavski kaznilnici je uveden irski kaznilniški red. Kaznjencev novinec pride najprej v samotni zapor, kjer mora prebiti dva meseca. Od tu gre v prvi in drugi glavni oddelek strogega zapora in pozneje vstopi od tu po prestani polovični kazni, če je bil vedno korekten in miren, v ekonomski oddelek oz. posredovalni zavod. Kaznilnica ima nad 100.000 oralov njiv in nad 200.000 oralov gozda. Na tem kompleksu žive kaznjenci brez

straže, obdelujejo polje in se več ali manj svobodno gibljejo. Zelo neznan procent zunaj živečih kaznjencev pobegne.

V Lepoglavski kaznilnici so tudi nekateri tovariši razbojnika Čaruge.

Pravniki so si mimogrede ogledali veliko razliko med stari in modernimi poslopji, razne delavnice in izdelke kaznjencev delavcev. Za renitentne kaznjence so tudi posebne temne celice v podzemlju. Kaznilnica je tako urejena, da lahko nadzira po en stražnik ves trakt.

Tragičen dogodek na Dunaju.

V okraju Margaretan na Dunaju, se je odigral v soboto popoldne nenavaden prizor. Široka Arbeitergasse je bila polna ljudi, ki so grozili, preklinjali in demonstrirali pred hišo št. 21.

S tretjega nadstropja omenjene hiše je nekako okoli 15. skočila 45 let stara Josipina Wild, soproga strogarja Frana Wilda. Nesrečnica je podlegla poškodbam. Med široko maso, ki se je zbrala pred hišo, se je naglo razširila vest, da si je že piletna žena radi tega končala življenje, ker je imel njen mož ljubavno razmerje s kuharico Leopoldino H. Množica, ki je kmalu narasla na več sto ljudi je obkolila hišo št. 21. Čuli so se grozeči vzkliki: »Linčajte lopo-va!«

Končno je odšlo približno 200 žensk na Einsiedlerplatz, kjer so obkolile hišo kjer je stanovala gorilmenovana kuharica Leopoldina H. Varnostna straža je le s težavo razpršila razjarjeno množico. Končno so stražniki vzeli kuharico v svojo zaščito in jo odpeljali na policijski komisariat. Ženske so divjale kot obnorele in grozile naskočiti policijsko poslopje.

Demonstracije so se ponovile tudi v nedeljo in več tisoč oseb je napolnilo Arbeitergasse in Einsiedlerplatz. Popoldne so stražniki javili množici, da je bila Leopoldina H. izgnana iz mesta in da je že zapustila Dunaj. Podivjana masa, ki so jo hujšale fanatične ženske, je nato navallila na poslopje št. 21. v Arbeitergasse. Eden stražnikov je po hiti v Wildonovo stanovanje in opozoril moža na pretečo nevarnost. Zunanaj je naraščalo kričanje in divjanje množice. Ženske so kričale: »Ubiti ga je treba!«

V stanovanju se je nahajal tudi 16 letni Wildov sin, ki je očeta jokaje prosil, da beži. Nenadoma je Wild skočil s stola in še predno sta ga mogla stražnik in sin zadržati, se je vspel na okno in skočil v globlino. Obležal je na mestu, kjer je pred 24 urami obležal njegova žena.

Mrtvaška tišina je zavladala naslednji trenotek na ulici, kasneje je nastalo mrmranje. Ženske so se polagoma razlele. Tragičen dogodek je razburil vse duhove in imel še zle posledice. Vsed razburjenja je hotela izvršiti samomor Marija Schwingler, soproga trgovskega pomočnika. Nesrečnico so morali oddati na opazovalnico, ker so bili na njej opaziti znaki blaznosti.



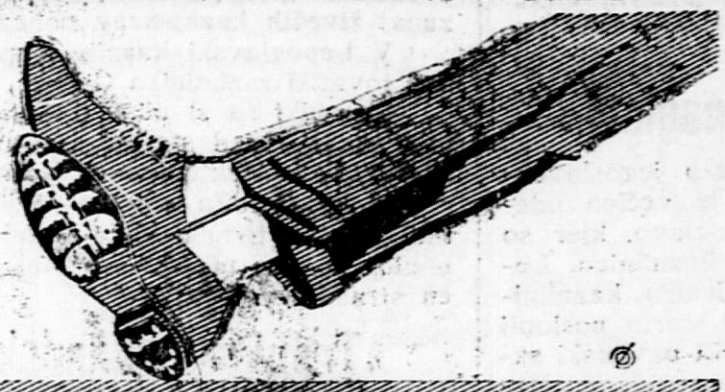
Dr. Pavel Turner

je umrl

v Mariboru, dne 25. septembra 1924.

Mestni pogrebni zavod v Mariboru.

6120



Palma kaučuk pete in podplati

omogočajo elastični, tihi hod,
štedi o Vaše noge in vaše obu-
tev ter so trpežnejši nego usnje.

Prodaj par lepih vozni konj

landaver in kočijo z vso opremo in li-
vrojaml. — Ponudbe pod „Ekvipaža-6098“
na upravo Slovenskega Naroda. 6098

MERAKL

boje, mastila, lakove, štuk, emajle, kistove
i garantovano čisti firmiti najbolje kakovosti
nudi

Medić - Zankl

družba z omejeno zavezo
MARIBOR LJUBLJANA NOVI SAD
podružnica centrala skladišče

TVORNICE:
LJUBLJANA-MEDVODE 2038

Darujte za „Sokolski Tabor!“

Za odgovore uprave
naj se priloži
1 dinar. Plačuje se
vnaprej.

MALI OGLASI

Cena malih oglasov
vsaka beseda
50 para. — Najmanjše
pa Din 5.—

Službe

Kuharica,
perfektna, se išče za Za-
greb. Plača 700 dinarjev.
Nastop 1.—15. oktobra.
— Ponudbe na gospo:
Mira pl. Deutsch, Celje.
6124

**Provizijskega
zastopnika**
verziranega v zavaroval-
ni stroki — iščem za
Ljubljano za takoj. —
Ponudbe pod »Lep zaslu-
žek 6121« na upravo »Slov.
Naroda«.

Šofer,

ki bi čez zimo opravljal
tudi druga dela — se
sprejme takoj. Hrana in
stanovanje v hiši. Plača
po dogovoru. — Pismene
ponudbe, če mogoče s
sliko na upravo »Sloven-
skega Naroda« pod »Šo-
fer 333/6116«.

Gospodična,

inteligentna, omikana,
perfektno veča nemščin-
e, ljubiteljica otrok, ki
zna šivati in bi bila opo-
ra gospodinja — se išče
k trem otrokom v staro-
sti 9, 4½ in 3 leta za v
Novi Sad. Ponudbe pod
»Ljubiteljica otrok/6108«
na upravo »Slovenskega
Naroda«.

Korespondentinja,
perfektna v slovenskem
in nemškem dopisovanju,
verzirana v vseh pisar-
niških delih — išče me-
sta. — Cenj. ponudbe na
upravo »Slov. Naroda«
pod »Samostojna moč
6128«.

Kontoristinjo

prvo vrstno moč, s popo-
nim znanjem italijanšči-
ne — išče za čimprej
nastop velika eksportna
trgovina na deželi. —
Ponudbe z označbo pla-
čilnih zahtev naj se po-
ljejo pod »Bodočnost
6096« na upravo »Slov.
Naroda«.

Kupim

Kupim suhe gobe
PO NAJVIŠJI CENI IN
VSAKO MNOŽINO.
— Ponudbe z navedbo cene
z vzorcem na: Ivan Sever,
Velenje. 5949

Stanovanja

Opremljena soba
z dvema posteljama, ev-
z uporabo kuhinje — se
odda takoj ali s 1. okto-
brom t. l. — Naslov po-
ve uprava »Slovenskega
Naroda«.

Manjše stanovanje,
prazno ali meblirano, v
sredini mesta — se išče.
— Ponudbe pod »Stano-
vanje/6123« na upravo
»Slov. Naroda«.

Prodaj

Šivalni stroj,
skoro nov, malo rabljen,
se prodaja. — Naslov po-
ve uprava »Slovenskega
Naroda«.

Mesarji!

Imam naprodaj komplet-
no izdelovalnico klobas
z novimi stroji. 1 Wolf-
fov stroj, 10 cm, z dve-
ma nožema in 3 m, 5 m,
11 m ploščami; 1 Wolf-
fov stroj, mali, s kolesom
(rabljen); 1 stroj za gne-
tenje 5/6 zob; Wolf-
in gnetilni stroj na ročni in
motorni pogon; 1 polni-
ni stroj na 10 kg; 1 mltn
na poper s kolesom; 1
velik kotel s pokrovom;
2 manjša kotla brez po-
krova; 2 vitlja za vzvod;
2 konve za olje; nekoli-
ko stotin kavljcev za obe-
šanje mesa. Stroj se fa-
brikat tipa Vydra in Ma-
šin, Praga. Cena vsemu
skupaj 35.000 Din. Proti
povzetju je položiti 20
tisoč dinarjev, za osta-
nek čakam proti jam-
stvu šest mesecev.
— Na ogled pri Luk. Blau,
Sl. Požega. 6115

Jako lepa prilika!

V Zagrebu se prodaja go-
stila poleg kolodvora.
Zasigurana bodočnost za-
jamčena. Mesečni pro-
met 100.000 Din. Napro-
daj radi prevzeta večje
industrije. — Resni ku-
pec si isto lahko tudi
ogleda. — Naslov pove
uprava »Sl. Narod«. 6126

Sokali

Iščem se prostor
za delavnico
kako skladišče, klet ali
kak drug primeren večji
prostor. — Ponudbe pod
November/6122 na upra-
vo »Slov. Naroda«.

Razno

Strojno pletenje!
Daje se poduk v stroj-
nem pletenju pod ugod-
nim plačilnimi pogoji.
— Ponudbe pod »Poduk
6085« na upravo »Slov.
Naroda«.

Resni kupci,

kateri bi se zanimali za
nakup žlahtnih kostanjev
— naj se obrnejo na
trdiko Franjo Cvetko,
Zetale-Rogatec. 6106

Perje,

kokošje, račje in gosje,
puh, oddaja vsako mno-
žino po zmerni ceni —
trdka E. Vajda, Čako-
vec. 52/T

Posojila

Posodim 5000 do
10.000 dinarjev
onemu, ki mi odstopi
stanovanje v Ljubljani.
— Ponudbe pod »Takoj
6103« na upravo »Slov.
Naroda«.

Nepremičnine

Odda se lepa vila
in osem orolov zraven
spadajoče zemlje. V vili
je krasno stanovanje. —
Odda se za dalj časa. —
Naslov pove uprava »Slo-
vensk. Naroda«. 6101

Pri prodaji posestva

dosežete priznano naj-
boljši uspeh, ako se po-
služite posredovanja »PO-
SEST«, d. z o. z. v Ljub-
ljani, Sv. Petra cesta 24,
pri kateri se stalno ogle-
šajo kupci. 54/T

Zahvala.

Za mnogobrojne izraze sočutja povodom smrti našega ne-
pozabnega soproga, očeta, starega očeta, brata, tasta, strica in
svaka, gospoda

Mihaela Mramorja

kakor tudi za spremstvo blagopokojnega na njegovi zadnji poti,
za darovano cvetje in gg. pevcem za genljivi žalostinki najiskre-
nejša zahvala.

V Novem mestu, dne 25. septembra 1924.

6127

Rodbina Mramor - Kobé

Negovanje nog
Kopeljo za
noge Burgit
Kurja ocesa odstrani
BURGIT
Izza okoli 18 let preizkušen v
milionih slučajev.

**Obnovite
naročnino!**

Inserirajte v „Slov. Narodu“

Generalno zastopstvo

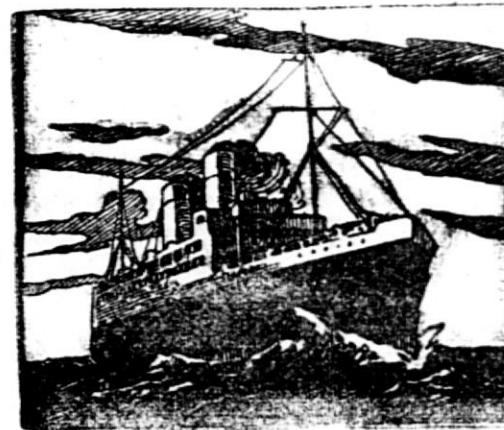
za pokrajino

novoga prvovrednega pisalnega stroja

s spremenljivim pismenim slogom ter tehničnimi papirji
oddalo bi se samo prvovredni dobrovedeni trdki. V
upoštevek pridejo sledeča področja: 6130

1. Stara Srbija, 2. Hrvatska, 3. Slovenija, 4. Vojvodina,
5. Dalmacija, 6. Srem, 7. Bosna in Hercegovina, 8. Črna gora.

Cenjene ponudbe samo od trdki, katere žele prevzeti
na lasten račun, ker se ne more izročiti v komisijo ali na
obroke, pod „GENERALNO ZASTOPSTVO Za-3193“ na
PUBLICITAS d. d., oglasni zavod, Zagreb, Gundulićeva 11.



ROYAL MAIL LINE

Kr. angleška poštna parobrodna linija — Generalno zastopstvo za kra-
jevino S. H. S. Zagreb, Trg. l. štev. 17. 2855

Redoviti potniški promet:

Hamburg-Cherbourg-Southampton v
New York in Kanado

Cherbourg-Liverpool-Southampton v
Južno Ameriko.

— Rio de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos Aires, Sanpaulo. —
Odprava potnikov v prvem, drugem in tretjem razredu.
Kabina tretjega razreda z dvema in štiri posteljama.

Podzastopstva:

Beograd, Karagijorgjeva ulica 91. — Ljubljana, Kolodvorska ulica 26. —
Veliki Bečker, Kralja Aleksandra u. 4. — Bitoli, Bulevard Aleksandra 163,
Brzovajni naslov za gori navedena podzastopstva „Royalmailpa“.

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogoro:
Srpska Prometna banka v Sarajevu in Gruziji.
Brzovajni naslov: „Prometna banka“.

Dopisovanje v vseh jezikih.

Zahvala.

Za mnogoštevilne dokaze iskrenega sočutja povodom smrti našega pre-
ljubega, nepozabnega soproga oziroma predobrega, skrbnega papana, brata,
svaka, zeta in strica, gospoda

Josipa Schreya

trgovca z vinom in poseznika

ter za mnogobrojno čaščeče spremstvo na njega zadnji poti izrekamo vsem
našo najprišrčnejšo zahvala.

Posebej pa se zahvaljujemo preč. oo. frančiškanom za tolažilne obiske
povodom boleznih preblagega pokojnika, gg. zdravnikom za požrtvovalno zdrav-
ljenje, pevskemu društvu „Slavec“ za genljive žalostiške, telovadnemu društvu
„Sokol“ v Štepanji vasi za čaščeče spremstvo pri pogrebu in končno vsem
darovalcem prekrasnega cvetja na krsto pokojnikovo.

Vsem naša tisočera zahvala!

V Ljubljani, dne 25. septembra 1924.

Žalnoči ostali.

6113

Kreditni zavod za trgovino in industrijo
LJUBLJANA, Prešernova ulica 50 (v lastnem poslopiju).

Obravnavanje vlog, nakup in prodaja vsako-
vrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut,
dovozna narčila, predvsem in krediti vsake
vrste, eskontni in likvidni menice ter nakazila
v tu- in inozemstvo, safe-depositi itd. itd.
Brzovajni: Kredit Ljubljana - Telefon 40, 407 in 546.



(Spraviti!)

1.

(Nadaljevanje sledi)

Naš sotrudnik Dr. med. Nekrvav

profesor kukirolgije, bivši specialist za vse moderne bolezni. Ker mu ni ugajalo,
da vsak trenutek zdravi kako drugo bolezen, se je odločil, da stavi vse svoje znanje
v boj proti samo eni bolezni in sicer proti kurji ocesi. Ker je preizkuševal vsa
sredstva, ki jih nudi znanost, je bolni negativnim kot pozitivnim uspehom je v
srečnem trenutku prišel do spoznanja, da je edino sredstvo proti kurji ocesi
samo Kukirol. To spoznanje ga je neopisno razveselilo, saj je postal s tem slaven
za vedno. Od tedaj zdravi on samo z geslom: „Veliko ali malo kurje oko, ozdravi
Kukirol samo“. — Ko je izvršil že nekaj sto brzih ozdravljenj z Kukirol-obližem
z uspehom, ter tudi ugotovil, da umivanje nog z Kukirol-preparatom zasluzi vso
hvalo, obvešča vse, da je najboljši in edino sredstvo za odstranjenje kurjih oces
brez vsake sledi bolezni, nevarnosti in brez dolgotrajnega ozdravljenja samo Ku-
kirol, katerega blagoslovijo milijoni in milijoni ozdravljenih trpinov. — Istočasno
je izdal znanstveno delo, v katerem opisuje škodljivost zanemarjene nege nog.
Vej razpravi najtopleje priporoča umivanje nog s Kukirol preparatom. Naročite si
še danes knjigo: „Pravilno negovanje nog“. Dopolnje se vam brezplačno in pošti-
nine prosto potom trdke

HUGO BULLY, BEOGRAD (JUGOSLAVIJA)
JAKŠIČEVA B. R. 11.

Pravi, po vsem svetu znani in v milijon slučajih preizkušeni Kukirol fabrikati se
dobijo v vsaki lekarni in v vsaki boljši drogeriji in sicer za ceno Din 18.— za
škatlo Kukirol obliža in Din 12-50 za paket Kukirol preparata za umivanje nog.
V mnogih trgovinah se ponujajo po nižjih cenah ponaredbe naših pravih Kukirol
fabrikatov. Iste odklanjajte v lastnem interesu in prosimo, da pazite na to da Vam
se ne valijo kot „tudi prav dobri“ manjvredni izdelki. Boljšega kot Kukirol se n-
dobi. Pristni samo z varstveno znamko: „Petelinova glava na nogi“.

Naš znanstveni oddelek, ki je pod vodstvom starega, izkušenega zdravnika, Vam
ob pošiljavi povratne poštnine brezplačno nudi vsa pojasnila in dobre svete na
vsa vprašanja v zadevi negovanja in bolezni nog. 6070

KUKIROL - FABRIK, GROSS-SALZE BEI MAGDEBURG
(DEUTSCHLAND).